

1. POLAZIŠTA

Polazišta, odnosno temeljna nacela i principi uređenja prostora, koji trebaju biti osnova izrade dokumenata prostornog uređenja, sustavno se navode u *Strategiji prostornog uređenja Republike Hrvatske* (Hrvatski Sabor, prosinac 1997.) i u *Programu prostornog uređenja Republike Hrvatske* (NN 50/1999.), kao krovnim dokumentima prostornog uređenja Republike Hrvatske.

1.1 POLOŽAJ, ZNAČAJ POSEBNOSTI PODRUČJA OPCINE U ODNOSU NA PROSTOR I SUSTAV ŽUPANIJE I DRŽAVE

1.1.1 OSNOVNI PODATCI O STANJU U PROSTORU

Današnje upravno-teritorijalno ustrojstvo Republike Hrvatske uređeno je Ustavom Republike Hrvatske, te *Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj* (NN 90/1992., 29/1994. i 10/1997.). *Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj* prostor nekadašnje Općine Pazin podijeljen je na osam novih jedinica lokalne samouprave: na Grad Pazin i Općine Cerovlje, Gracišće, Karojba, Lupoglav, Motovun, Sv. Petar u šumi i Tinjan.

Općina Motovun prostire se na 33,58 km², a prema popisu stanovništva iz 1991. godine imala je 1098¹ stanovnika, koji su živjeli u statistički promatrano četiri naselja. Središnje naselje Općine Motovun imalo je tada 590 stanovnika. Gustoća stanovništva (naseljenosti) Općine 1991. godine iznosila je 32,6 stanovnika na km².

TABLICA 1: Temeljni podatci o stanju u prostoru

	POVRŠINA		STANOVNICI						STANOVI						KUCANSTVA			GUSTOĆA NASELJENOSTI		
			POPIS 1981.		POPIS 1991.		POPIS 2001.		POPIS 1981.		POPIS 1991.		POPIS 2001.		POPIS 1981.	POPIS 1991.	POPIS 2001.	POPIS 1981.	POPIS 1991.	POPIS 2001.
	Km ²	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	Broj	Broj	St/Km ²	St/Km ²	St/Km ²
ZUPANIJA ukupno	2822,0	100,0	188332	100,0	204346	100,0	206344	100,0	26523	100,0	86397	100,0	102830	100,0	29158	71185	73042	72,40	72,41	73,12
Općina Motovun	33,6	1,19	1261	0,60	1098	0,50	983	0,48	-	-	425	0,50	437	0,42	-	325	304	32,60	32,70	29,27

Uspoređujući KRETANJE BROJA STANOVNIKA uočavamo da stanovništvo Županije u razdoblju 81/71 (indeks 0,92) i u razdoblju 91/81 (indeks 0,96) lagano opada. U istim promatranim razdobljima kretanje broja stanovnika Općine također opada. U popisnom razdoblju 81/71 broj stanovnika iskazuje pad (indeks 0,91), a u popisnom razdoblju 91/81 broj stanovnika iskazuje daljnji pad (indeks 0,87).

Prema podacima popisivanja stanovništva od 1996. do 1999. godine broj stanovnika Općine Motovun smanjio se za 38 stanovnika u odnosu na 1991. godinu. Godine 1996. zabilježeno je 6 stanovnika manje od 1098 koliko je popisano 1991., godine 1997. bilo je 10 stanovnika manje, 1998. godine broj stanovnika je povećan za dva, a 1999. povećan za jedan. Dakle, 1999. godine u cijeloj Općini Motovun zabilježeno je 38 stanovnika manje nego 1991. godine, odnosno 1060 stanovnika. Popisom stanovništva 2001. zabilježen je daljnji pad stanovništva, odnosno broj stanovnika 2001. iznosi 983.

PROSJEČNA POVRŠINA JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE u Istarskoj županiji iznosi 74,3 km². To govori o relativno većoj površini jedinica lokalne samouprave. Najveće tri su: Grad Buzet (169 km²), Općina Lanišće (145 km²) i Grad Pazin (142 km²). Najmanje tri su: Grad Novigrad (27 km²), Općina Vrsar (23 km²) i Općina Sv. Petar u Šumi (14 km²). Županija spada u red nešto slabije naseljenih krajeva od prosjeka Republike Hrvatske. GUSTOĆA STANOVNIŠTVA po pojedinim jedinicama lokalne samouprave to potvrđuje. Najveću gustoću ima Grad Pula (1.221 stanovnik/km²), a slijede Grad Rovinj (179 st./km²) i Grad Labin (178 st./km²). Najmanju gustoću ima Općina Lanišće (4 st./km²). Između 100 i 200 stanovnika po km² u Županiji postoji 7 jedinica lokalne samouprave, između 50 i 99 stanovnika po km² ima 7 jedinica lokalne samouprave, a čak 23 jedinice lokalne samouprave imaju ispod 50 stanovnika po km² (Tablica 2).

¹ Prostorni plan Istarske županije, polazišta, knjiga 1, tablica 1

TABLICA 2: Položaj Općine Motovun u Istarskoj županiji - usporedba s drugim jedinicama lokalne samouprave

	Grad/Općina	Broj stanovnika grada, odnosno općine - 1991	Površina grada, odnosno općine - km ²	Broj st/km ² grada, odnosno općine - 1991	Broj naselja	Broj naselja po km ²	Srednja veličina naselja	Broj stanovnika izvan g/o središta	Srednja veličina naselja bez g/o središta
1	GRAD PULA	62690	51,36	1221	2	0,039	31345,0	312	155
2	GRAD POREC	14633	139,12	105	64	0,460	228,6	7048	109
3	GRAD ROVINJ	13947	77,89	179	10	0,128	1394,7	1037	103
4	GRAD LABIN	12974	72,81	178	16	0,220	810,9	3938	245
5	GRAD UMAG	12348	83,53	148	18	0,215	686,0	7510	416
6	GRAD PAZIN	8858	141,95	62	16	0,113	553,6	3576	223
7	OPĆINA VODNجان	8254	115,70	71	5	0,043	1650,8	4576	914
8	GRAD BUZET	6223	168,76	37	70	0,415	88,9	5717	81
9	GRAD BUJE	5502	103,28	53	17	0,165	323,6	3202	187
10	OPĆINA RAŠA	4124	79,02	52	23	0,291	179,3	2154	93
11	OPĆINA ŽMINJ	3888	71,96	54	39	0,542	99,7	3212	81
12	OPĆINA MARCANA	3729	132,07	28	22	0,167	169,5	2723	123
13	OPĆINA KRŠAN	3424	126,43	27	23	0,182	148,9	3203	138
14	OPĆINA MEDULIN	3407	29,35	116	4	0,136	851,8	1522	380
15	OPĆINA SV. NEDELJA	3328	60,39	55	22	0,364	151,3	2759	124
16	GRAD NOVIGRAD	3270	26,81	122	4	0,149	817,5	748	186
17	OPĆINA BARBAN	2625	91,15	29	22	0,241	119,3	2376	107
18	OPĆINA VRSAR	2295	22,86	100	2	0,087	1147,5	671	335
19	OPĆINA VIŠNJAN	2252	67,45	33	46	0,682	49,0	1631	34
20	OPĆINA SVETVINCENAT	2204	80,43	27	19	0,236	116,0	1903	99
21	OPĆINA PİCAN	2133	50,23	42	10	0,199	213,3	1817	181
22	OPĆINA LIŽNJAN	2059	62,93	33	4	0,064	514,8	1296	323
23	OPĆINA TINJAN	1962	54,46	36	9	0,165	218,0	1527	169
24	OPĆINA GRACIŠĆE	1825	60,96	30	8	0,131	228,1	1373	171
25	OPĆINA CEROVlje	1815	99,33	18	15	0,151	121,0	1612	106
26	OPĆINA KAROJBA	1470	34,66	42	4	0,115	367,5	970	242
27	OPĆINA BRTONIGLA	1398	32,17	43	4	0,124	349,5	662	165
28	OPĆINA SV. LOVREC	1362	56,16	24	31	0,552	43,9	1074	34
29	OPĆINA KAŠTELIR-LABINCI	1296	32,74	40	15	0,458	86,4	1001	66
30	OPĆINA KANFANAR	1186	60,39	20	12	0,199	98,8	651	53
31	OPĆINA OPRTALJ	1181	60,67	19	17	0,280	69,5	1077	62
32	OPĆINA VIŽINADA	1150	34,99	33	27	0,772	42,6	900	32
33	OPĆINA MOTOVUN	1098	33,58	33	4	0,119	274,5	508	126
34	OPĆINA BALE	1064	83,25	13	3	0,036	354,7	179	59
35	OPĆINA SV. PETAR U ŠUMI	999	14,39	69	1	0,069	999,0	0	0
36	OPĆINA LUPOGLAV	979	94,25	10	8	0,085	122,4	670	83
37	OPĆINA GROŽNJAN	773	69,14	11	10	0,145	77,3	580	57
38	OPĆINA LANIŠĆE	621	145,33	4	14	0,096	44,4	440	30
	ŽUPANIJA	204346	2822	72	640	0,227	319,3		

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb i Osnove korištenja i zaštite prostora za područja bivših općina Buje, Buzet, Labin, Pazin, Porec, Pula, Rovinj, 1995.

Promatrajući **BRJ DOMACINSTAVA I STANOVA** na prvom mjestu je Grad Pula s 22.487 domaćinstava i s 22.837 stana. Najmanje domaćinstava ima Općina Lanišće (274 domaćinstava), a najmanji broj stanova Općina Sv. Petar u Šumi (323 stana). Od ukupnog broja stanovnika njih 140.445 ili 68,7% živi u gradovima.

Istarska županija ima ukupno 38 jedinica lokalne samouprave, 9 gradova i 29 općina s ukupno 640 naselja. Nastojeci što objektivnije smjestiti Općinu Motovun u kontekst gradova i općina Istarske županije napravljena je usporedbena raščlamba sedam odabranih činitelja koji zastupaju: kvantitativna, vitalna, dinamička, društveno-gospodarska i demografska obilježja gradova i općina pa time na određen način zrcale njihovo demografsko stanje. Tako je bilo moguće dobiti razmjerno objektivnu sliku demografskoga položaja svakoga grada ili općine u sustavu promatranoga prostora. Ovakva demografska analiza može ukazati i na možebitne nepravilnosti demografskoga stanja te na izvjestan način pruža razmjerno objektivnu (skupnu) prostorno-demografsku sliku položaja gradova i općina (ili naselja) u okviru određenoga prostora.

Postojeće pozicije rezultat su geoprometnoga položaja u odnosu na obližnje veće gradove Pazin, Buje i Buzet. Njihov snažan utjecaj Općinu pretvara u prigradsko naselje, atraktivnih prirodnih svojstava povoljnih za stanovanje. Rad u obližnjim većim gradovima donekle je smanjio udio domaćinstava s poljodjelskim gospodarstvom (41,5%), koja su i dalje "jednom nogom na zemlji", iako ima tek 6,2% aktivnoga poljodjelskoga stanovništva u ukupnom aktivnom stanovništvu Općine.²

TABLICA 3 Iskaz prostornih pokazatelja za namjenu površina³

	ISTARSKA županija OPCINA MOTOVUN	UKUPNO ha		UKUPNO	% od površine OPCINE	stan./ha ha/stan.
		DRŽAVNO	PRIVATNO			
1	oranica	471,9654	525,1421	997,108	19,87	0,91 ha/st
	vocnjak	35,3065	43,5176	78,8241	1,57	0,07 ha/st
	vinograd	171,7355	92,6761	264,412	5,27	0,24 ha/st
	livada	174,6646	131,7386	306,403	6,10	0,28 ha/st
	pašnjak	111,3679	301,3206	412,689	8,22	0,38 ha/st
	Poljoprivredne površine ukupno	965,0399	1094,395	2059,43	41,03	1,88 ha/st
2	Šumske površine ukupno	533,7957	546,9454	1080,74	21,53	0,98 ha/st
	Ukupno plodno	1498,8356	1641,3404	3140,18	62,56	2,86 ha/st
3.	katastarske cestice pod zgradama i pripadajucim dvorištima ukupno	5,9115	18,4227	24,3342	0,48	45,12 st/ha
4	Vodne površine ukupno	84,8547	9,3123	94,167	1,88	0,09 ha/st
5	Ceste i putevi ukupno	95,429	1,2224	96,6514	1,93	0,09 ha/st
6	Ostala zemljišta (neplodno, groblje, igrališta i boksitne jame, kamenjar, ...) ukupno	18,7466	12,8539	31,6005	0,63	0,03 ha/st
	Ukupno neplodno	204,9418	41,8113	246,753	4,92	0,22 ha/st
	Ukupno dio k.o. Zumesk izvan područja Općine*			-1632,39	-32,52%	
	OPCINA MOTOVUN ukupno			5019,31	100,00%	0,00085

* Katastarska općina Zumesk nalazi se dijelom izvan područja Općine Motovun na području Grada Pazina. Prilikom izrade ove tablice, svi potrebni podatci za ovu tablicu dobiveni su skupno za cijelu katastarsku općinu.

1.1.1.1 Smještaj, velicina i geoprometni položaj

KARTOGRAM 1-1 ZEMLJOPISNI POLOŽAJ OPCINE MOTOVUN
KARTOGRAM 1-2 TERITORIJALNO-POLITICKI USTROJ

Općina Motovun nalazi se u sjevernome dijelu Istarske županije, 21 km sjeverozapadno od Pazina, 17 km od Buzeta i 20 km od Buja. Ranije je Motovun pripadao bivšoj Općini Pazin (njen sjeverozapadni dio). Granici sa sljedećim općinama/gradovima: Općinom Oprtalj (na sjeveru), Općinom Vižinada (na sjeverozapadu), Općinom Karojba (na jugu), Gradom Pazin (na jugoistoku) i Gradom Buzet (na sjeveroistoku). Površina Općine je poligonalnog oblika s najnižom točkom od 9 metara nadmorske visine i najvišom od 352 metara nad morem. Općina ne dopire do mora, ali su malene udaljenosti koje ga dijele od njega (oko 20 km).

² Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb.

³ Izvor: Područni ured za katastar, Državne geodetske uprave, Pazin

Opcina Motovun pripada mikroregiji kojoj su središta Grad Pazin i Grad Buzet. U njima su skupljene društvene, uslužne i gospodarske funkcije kojima se u znatnoj mjeri koristi gravitirajuće stanovništvo mikroregije. Područjem Općine prolazi državna cesta (D-44, Lupoglav - Ponte Portone), županijska cesta (Ž-5007) koja povezuje Buje i Pazin (veza za "Istarski ipsilon" i za Porec) te lokalne ceste.

Istarsku županiju skoro u cijelosti čini prostor istarskog poluotoka. Istra je po površini najveći jadranski poluotok. Svojim trapezoidnim oblikom urezala se duboko u more (na vektoru Rijeka-Pula / rt Kamenjak čak 72 km) smjestivši se, između dva velika zaljeva (Tršćanskog i Rijčkog) koji su na sjevernoj strani poluotoka udaljeni samo 48 km. Na razmjerno malenom prostoru Istre krajolik se mijenja do gotovo nespojivih pojava fenomena - od mediteranskoga blagog klimatskog ugodaja Brijuna i pulske okolice s cempresima, pinijama, borovima i maslinama, do oštrog i vegetacijski škrtoga planinskog kontinentalnog bioklimata Učke i Ciciarije, s koje se vizure otvaraju prema Alpama i Dolomitima. Geomorfološke formacije Istre s različitim pedološkim sastavom odredile su tri tradicijske cjeline: BIJELU ISTRU - vapnenacku Istru ciciarijskog krasa (predio bukve i pitomoga kestena); SIVU ISTRU - predio fliša u središnjim dijelovima poluotoka (prevladavaju listopadne šumske zajednice) i CRVENU ISTRU - predio crljenice (*terra rossa*) pretežito na niskim terasama uz zapadnu obalu (zimzelene šumske zajednice i hrast medunac). Veći dio Općine Motovun nalazi se u *Sivoj Istri*, a mali (zapadni) dio je u *Crvenoj Istri*. Neki elementi zemljopisnoga i povijesnog zoniranja Istre određeni su i dubokim hidrološkim depresijama rijeka Mirne i Dragonje, odnosno Limskom, Raškom i Plominskom dragom. Sjeverni dio Općine Motovun zauzima dolina rijeke Mirne.

1.1.1.2 Prirodna obilježja

1.1.1.2.1 RELJEFNA I GEOLOŠKA OBILJEŽJA

KARTOGRAM 1-6A PRIRODNI RESURSI - LITOSTRATIGRAFSKE JEDINICE

Cjelokupno područje Općine Motovun pruža se na razigranim brežuljcima istarskoga ravnjaka, na flišnoj podlozi, te u dolini rijeke Mirne i Butonige. Istarski ravnjak nagnut je prema moru i visine se postupno povećavaju od mora prema unutrašnjosti. Razlike u reljefu izraženije su u središnjem dijelu Istre, gdje su i visinske razlike razmjerno veće. Visinske razlike kreću se od 150 m/nv do 352 m/nv.

Geološku građu istarskoga ravnjaka motovunskoga područja čine terciarne naslage fliša, a znatno manje vapnenci na kojima se razvio tip tla crvenice. Većom svojom površinom područje današnje Općine Motovun pripada tzv. *Sivoj Istri*, dok vrlo mali dio (prema primorskom dijelu) pripada *Crvenoj Istri*. Reljefne značajke motovunskoga područja na flišu su vrlo bogata razvedenost brežuljaka s blažim i strmijim padinama. Značajka flišnoga prostora Istre, a tako i većega dijela Općine, je da su visinske razlike manje (ispod 500 m/nv) bez prevladavajućega smjera pružanja, za razliku od krša s bogato rasjecenim (diseciranim) potocnim dolinama od kojih su značajniji vodotoci Mirna i Butoniga. U krajobrazu na flišnoj podlozi izmjenjuju se vinogradi, voćnjaci sa šumama i livadama te s razbacanim zaseocima na istaknutim vrhovima brežuljaka. Glede geološke građe područje Općine Motovun pokazuje razmjerno jednoliki sastav. Pojavljuju se tri geološke formacije: kvartar, tercijar i kreda. Kvartarni nanosi su rasprostranjeni u dolini Mirne i dolini potoka Krvar te u Vali. Najveći dio Općine je tercijarne starosti. Tercijar je zastupljen s eocenskim klastitima i s eocenskim foraminiferski uslojenim do slabo uslojenim vapnencima. Kreda je zastupljena s plocastim vapnencima na vrlo malom području jugozapadnoga dijela Općine.⁴

1.1.1.2.2 PODNEBLJE (KLIMA)

Podneblje ima značajnu ulogu među prirodnim čimbenicima, koja utječe na ekološke prilike, na rasprostranjenost i raznolikost biljnog i životinjskoga svijeta i na obilježja krajobraza. Glede svoga zemljopisnoga položaja, klimatske su prilike Istre raznolike. S jedne strane jak je klimatski utjecaj kopna i nedalekih Alpa, a s druge strane jak je i utjecaj mora. Područje Općine Motovun obilježeno je blagom submediteranskom klimom. Kao i cijeli istarski poluotok prevladava makroklimatski tip "Cfsax". Obilježje toga tipa je umjereno topla kišna klima s vrućim ljetom u kojemu je srednja mjesečna temperatura od 22°C. Padaline su ravnomjerno zastupljene tijekom cijele godine. Najsušniji dio godine izražen je ljeti. Zime su blage što je posljedica utjecaja mora, koji prodire u unutrašnjost Općine dolinom Mirne. Kolicina oborina raste od zapada prema Ucki. Jaki pljuskovi mogući su u svibnju, lipnju i listopadu. Tuča je moguća u lipnju i srpnju. Snijeg je rijetka pojava i zadržava se po nekoliko dana. Bura, sjevernjak (tramontana) i istocnjak (levant) su prevladavajući vjetrovi koji donose naglo opadanje temperature, a zrak pročišćuju i suše.

⁴ Izvor: Institut za šumarska istraživanja Zagreb, prema M. Milanovici i N. Magašu

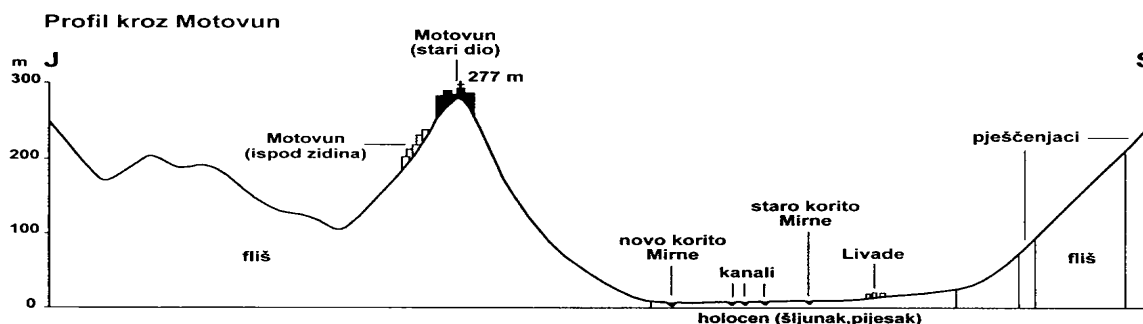
U cjelini uzevši Opcina Motovun se nalazi u području povoljnih klimatskih prilika koje pružaju sve potrebne uvjete za život stanovništva, a tijekom vegetacijskoga razdoblja moguće je uspješno uzgajanje mediteranskih kultura. Presudan utjecaj na poljodjelske kulture i proizvodnju ima mikroklima, koja daje stvarno obilježje klimi te klimatskim pojavama i oscilacijama.

1.1.1.2.3 TLO (PEDOLOŠKE ZNACAJKE)

KARTOGRAM 1-6B PRIRODNI RESURSI - KAKVOCA TALA

Tlo ili *pedosfera* je sloj zemljine površine koji se nalazi između atmosfere i litosfere, a ima višestruku ulogu u odnosu na bio i hidrosferu, odnosno na prirodne i antropogenizirane ekosustave. Tla su primarno nastala djelovanjem pedogenetskih procesa, tj. rastrožbom stijena matične podloge (litosfere) uz djelovanje klime, reljefa, flore, faune i drugih cimbenika. Geotehničkim mjerama čovjek značajno mijenja prirodna svojstva tla.

Geološku graduu Opcine Motovun pretežito čine tercijarne flišne naslage, a vrlo mali dio izgrađen je od krednih vapnenaca. Na vapnenacskoj podlozi uz ostale prirodne cimbenike razvijen je tip tla crvenice (*terra rossa*). Kao tip tla, crvenica je najzastupljenija u Istri, ali u Opcini Motovun nalazi se na vrlo malim površinama na zapadnom dijelu Opcine. Na flišnoj podlozi razvile su se plitke do duboke rendzine. Ta tla na flišnoj podlozi podložna su eroziji, koju pospješuje krcenje šuma i prenamjena šuma u obradive površine. U dolinama rijeka Mirne i Butonige razvila su se aluvijalna tla.

1.1.1.2.4 VEGETACIJA

KARTOGRAM 1-6C PRIRODNI RESURSI - VEGETACIJSKI POKROV

KARTOGRAM 1-6D PRIRODNI RESURSI - NALAZIŠTA TARTUFA

Na brežuljkastom području Opcine Motovun očuvale su se djelomice na manjim i većim površinama izvorne šumske i livadne zajednice. Livadne površine danas su dijelom zapuštene i postupno prerastaju u šikare i šume. Šumske površine izmjenjuju se poput mozaika s obradivim površinama i livadama.

Od šumskih zajednica na prostoru Opcine pridelazi izvorna ŠUMSKA ZAJEDNICA BJEOGRABA I MEDUNCA (*Carpinetum orientalis croaticum Hic*). Šumska zajednica bjelograba i medunca pruža se od primorskoga pojasa šuma hrasta crnike u unutrašnjost, sve do 350 m/nv. Pokriva gotovo polovicu šumske površine Istre i gotovo cijelu "Crvenu" i djelomice "Sivu" Istru. Većina ovih šumskih površina je tijekom stoljeca krcena za obradive površine.

Na aluviju rijeke Mirne i njene pritoke Butonige proteže se MOTOVUNSKA ŠUMA u kojoj se očuvala izvorna ŠUMSKA ZAJEDNICA HRASTA LUŽNJAKA I BIJELOGA JASENA (*Querceto-Fraxinetum angustifoliae*). Šumske površine su gotovo u cjelosti u privatnom vlasništvu. Pretežito su to šume panjace ili su u stadiju šikara. Motovunskom šumom, i ostalim šumama u državnom vlasništvu, gospodari Javno poduzeće "Hrvatske šume" - Šumarija Buzet u skladu s važećim šumsko-gospodarskim Osnovama. Za privatne šume također je nužno prema Zakonu o šumama izraditi Osnove gospodarenja.

Od prirodnih šuma u gospodarskom smislu su zanimljive šume sa tartufima. Više od tri četvrtine površine Opcine Motovun smatra se širim nalazištima tartufa. Uža nalazišta su uz jugozapadnu granicu Opcine, prema susjednoj Opcini Karoljbi (kartogram 1-6D).

U zaštiti poljodjelskih kultura znakoviti su i vjetrozaštitni pojasevi, među kojima se ističu potezi od bagrema (*Robinia pseudoacacia*). Od agrocenosa zastupljeni su vinogradi, maslinici, manje površine voćnjaka,

vrtova te prostrane ratarske površine uz reguliran tok rijeka Mirne i Butonige. Uz izvorne šumske i agrocenoze bitne za biološku i krajobraznu raznolikost su i manje površine livada, koje se koriste kao pašnjaci.

1.1.1.2.5 VODE

Područje Općine, kao i šire područje, tipično je kraško područje u kojemu najvećim dijelom vlada nestašica vode. Izuzetak je rijeka Mirna, koja s pritocima čini porječje od 536 km². Na području Općine Motovun tri su veća vodotoka, rijeka Mirna i njeni pritoci Butoniga i Krvar, koje čine prirodnu granicu Općine na zapadu, sjeveru i sjeveroistoku. Plodna polja natapaju se sustavom kanala iz Mirne i Butonige, a plodna dolina Vale natapa se još i manjim potocima Botonega, Brcina i Picine. Cjelokupna površina Općine je VODONOSNO PODRUČJE. PODZEMNE VODE teku od jugoistoka prema sjeverozapadu prema izvoru Gradole. Na području Općine tri su IZVORA pitke vode (Bulaž - podno naselja Beleticev brijeg, podno naselja Motovun i u blizini zaselka Šculci) te šest KAPTIRANIH IZVORA (pokraj zaselka Rudela, u Divjakima, pokraj Sv. Bartola, u zaselku Valenti, u Veli pokraj Murara te južno od zaselka Klarici). Navedeni izvori ne koriste se za vodoopskrbu. KRŠKE LOKVE nalazimo na području Općine. Lokve su mala, plitka vodena staništa, nastala zadržavanjem vode u udubinama u tlu. Prihrana vodom ovisna je o količini padalina pa pojedine lokve ljeti presušuju. Iako postoje i prirodne, lokve najčešće povezujemo s djelovanjem covjeka. Krško porozno tlo, koje prevladava u Istri, ne pogoduje zadržavanju oborina na površini pa su ljudi prirodne ili iskopane udubine nasipali s nepropusnom glinom. Rjeđe su lokve nastale oko izvorišta. Lokve na području Općine nisu dovoljno istražene niti zabilježene.

1.1.1.2.6. Štete u krajoliku

Prekomjerno smanjivanje šumskoga pokrova, skidanje biljnoga pokrova sa strmih zemljišta, te način obrade tla dovode do poremećaja biološke ravnoteže što izaziva negativne promjene u ekološkom sustavu. Takvih pojava ima u cijeloj Istri, a moguće su i u Općini Motovun.

Najozbiljniji problem je EROZIJA TLA. Ispiranjem biološki vrijednih površinskih slojeva tla na strmijim brežuljkastim dijelovima i njegovim taloženjem u dolinama zamuljuju se korita potoka čime se stvaraju mogućnosti bujica i odnošenja plodnog tla. Isprana površina tla, lišena humusnoga sloja, postaje nepovoljnija za poljodjelsko korištenje. Cijelo je područje Općine erozivno područje, a osobito je erozija pojačana sjeverno i istočno od mjesta Motovuna te na zapadnoj granici Općine (kartografski prikaz 3. *Uvjeti korištenja i zaštite prostora - 3.B. Područja posebnih ograničenja u korištenju*).

U krajoliku su nazocni i drugi nepovoljni procesi, od kojih je najznačajniji raspršen način izgradnje, osobito na vizualno istaknutim mjestima. Takav način izgradnje poprimio je široke razmjere, osobito u dijelovima koji su prometno pristupačniji pa je šteta za izgled prepoznatljivog istarskog krajolika već nepopravljiva. Neprimjerenom i stihijskom izgradnjom i širenjem naselja osiromašuje se krajobrazna i biološka raznolikost istarskog poluotoka. To osobito vrijedi za vizure s ceste.

1.1.2. PROSTORNO-RAZVOJNE I RESURSNE ZNAČAJKE

Potencijal skoro svakog prostora, pa tako i prostora na kojemu se prostire Općina Motovun, za ukupni gospodarski, društveni i kulturni razvoj ogleda se u nekoliko povoljnih, odnosno nepovoljnih cimbenika. Nacelno bi to ponajprije trebalo biti:

- PROSTOR I OKOLIŠ sa svojim resursima i elementima koji se u njemu pojavljuju i koji predstavljaju prirodni temelj svakoga života i razvitka. Prostor i okoliš su ograničeni i neponovljivi;
- STANOVNIŠTVO - broj, struktura, teritorijalna raspodjela, osobine, način života i njegove potrebe;
- SUSTAV ZAJEDNIČKOGA ŽIVOTA stanovništva, mreža naselja i manjih središta u mreži seoskih naselja;
- POVEZANOST pojedinih područja Općine međusobno i sa širim državnim prostorom - cestovnim, vodenim i zračnim prometom te drugim infrastrukturnim sustavima;
- POSTOJEĆE GOSPODARSKE JEDINICE razmještene u prostoru, njihova proizvodna i uslužna funkcija;
- SUSTAV DRUŠTVENIH SLUŽBI i njihove gradevine - obrazovanje, kultura, zdravstvo, socijalna skrb i dr.;
- ORGANIZACIJA od Države do Općine u svim njenim oblicima, do sustava lokalne uprave i samouprave, koja funkcionalno i hijerarhijski sudjeluje u procesu donošenja odluka važnih za tijek zajedničkoga života i razvitka;
- GEOPOLITICKI POLOŽAJ, gospodarsko i strateško okruženje.

Posebno vrijednim resursima smatraju se slijedeće prostorne vrijednosti koje su u općini Motovun zastupljene u velikoj mjeri:

- ZAŠTICENA PODRUČJA PRIRODE;
- SPOMENICI GRADITELJSKE BAŠTINE;
- Prirodne ŠUME, nezagadena TLA, rezerve PITKE VODE, očuvani KULTIVIRANI KRAJOLIK.

Prirodni resursi

Od svih navedenih cimbenika, PROSTOR I OKOLIŠ PREDSTAVLJAJU TEMELJNO I ISKONSKO BOGATSTVO i ograničen prirodni izvor te okvir u kojemu su prisutne sve pojave i u kojemu se odvijaju sve ljudske djelatnosti. Hrvatska ima veoma kvalitetan prostor i okoliš, a nije osobito bogata strateškim sirovinama i energetske izvorima, pa uslijed toga SVAKI PRISTUP RAZVITKU TRAŽI DA SE NAJRAZBORITJE I NAJSVRŠISHODNIJE GOSPODARI S OKOLIŠEM I PROSTOROM. To se odnosi u znatnoj mjeri i na prostor Općine Motovun zbog moguće ugroženosti prostora primarnom i sekundarnom urbanizacijom, a potaknuto blizinom Pazina i Buzeta kao znatnih pokretaca tih procesa.

Kao cijela Istra, i Općina Motovun je obdarena prirodnim izvorima kao što su: poljodjelska zemljišta, šumske površine, prirodni krajolici i vode. Dijelovi prirodnog i uglavnom (još) sacuvanoga tradicijskog kultiviranog i kulturnog krajolika, te osobito šumoviti predjeli najvredniji su prirodni izvori, koje valja sacuvati na području Općine Motovun.

POLJODJELSKO ZEMLJIŠTE zauzima razmjerno velike površine. Glede kakvoće i pogodnosti tla za poljodjelske kulture prevladavaju tri vrste zemljišta: za ratarske kulture, za livade te za vinograde i voćnjake (kartogram 1-6B). Obilježja kakvoće tla, te prevladavajuća usitnjenost i rascjepkanost zemljišta odgovara vinogradarstvu, voćarstvu i proizvodnji povrtlarskih kultura. Općina nema značajnijih sirovinskih izvora, a nema ni izvora energije. Cijelo područje Općine je vodonosno područje, što predstavlja važan prirodni izvor kojega treba osobito čuvati od onečišćenja. Nekoliko je izvora pitke vode (nekoliko ih je i kaptirano).

Prirodna i krajobrazna baština

Razvitak znanosti, tehnike, tehnologije, proizvodnje i potrošnje, snažan proces urbanizacije, te osobito novi sustav vrijednosti društva i privatnog vlasništva, ugrožavaju prostor i okoliš Općine. To zahtijeva novi pragmatičniji pristup planiranju i uređivanju prostora, a on počiva na nekoliko načela:

- Planiranje i uređenje prostora mora obuhvatiti ne samo prostor i njegovo funkcionalno uređenje, već i sve pojave koje se javljaju u tom prostoru;
- Temeljni cilj takvog planiranja prostora je postizanje održivo ga razvoja (trajnog i postojanog), koji će koristiti sadašnji prostor i okoliš tako da ne dođe do njegovog nepovratnog uništenja;
- Jedno od osnovnih polazišta suvremenog pristupa prostornom uređenju jest ravnopravno vrednovanje ciljeva zaštite prostora (prirodnih i kulturnih dobara) i okoliša s ciljevima razvitka već u prvoj fazi planskoga procesa.

Dosada ova načela nisu bila dovoljno cijenjena i slabo su bila uključena u ozbiljnija promišljanja strategije gospodarskoga razvoja⁵. Neki vrijedni predjeli nisu do sada bili niti uočeni, a time niti zaštićeni. Iz svega proizlazi potreba cjelovitog pristupa zaštiti okoliša. Unatoč oštećenjima urbane i ruralne cjelovitosti te primjene opcija obrazaca oblikovanja i pojednostavljivanja funkcija i oblika, dijelom se ipak očuvao povijesni graditeljski ustroj sa slikovitim krajolicima i vizurama, kao glavna uporišta identiteta Općine. S gledišta temeljne zadace uređenja prostora, a uvažavajući promjene imovinsko-pravnoga sustava, od važnosti su:

- opasnost neracionalnoga korištenja prostora,
- opasnosti koje izviru iz želje da se u građevna područja uključe općinska zemljišta iako su ona često nepodesna za izgradnju,
- opasnosti povećanog interesa za izgradnjom na slikovitim i vizualno izloženim prostorima, kao i na plodnim tlima.

Navedene opasnosti prisutne su u Općini Motovun u najvećoj mjeri u neposrednoj blizini cestovnog poteza Buje/Oprtalj - Motovun - Karojba/Pazin, a osobito u okolici naselja Motovun.

Kulturno-povijesna baština

Značajno ishodište za daljnji gospodarski i kulturni razvitak treba imati kulturno-povijesno naslijeđe. Kulturni turizam, usprkos višedesetljetnom iskustvu europskih zemalja, u Hrvatskoj vrlo teško kroci put. Cijela Istra ima u tom pogledu velike mogućnosti koje valja promišljeno i sustavno osmisliti i gospodarski oploditi.

⁵ Na žalost, cjelokupna zakonska regulativa još uvijek nije uskladena i ne omogućava da se dokumenti prostornog uređenja u cijelosti donose u skladu s ovim načelima.

Zemljopisno-prometni položaj

Na razmjerno malenom prostoru Općine uočljive su raznolike prostorno-razvojne i resursne značajke, od kojih neke pružaju veće poticaje za razvoj. Povoljan zemljopisan položaj i razmjerno dobra cestovna povezanost s glavni gospodarskim i turističkim središtima Istre, bez dvojbe pruža dobre mogućnosti za razvoj gospodarstva Općine.

Društvene i gospodarske djelatnosti

Sustav društvenih djelatnosti razvijen je sukladno razini razvijenosti cijele Općine. Postojeca mreža društvenih djelatnosti smještena je samo u središnjem naselju Motovunu. Bez obzira na trenutno stanje gospodarstva, proizvodna i obrtnička tradicija postoji.

Prometnice

Općinom prolaze jedna državna i jedna županijska cesta: D44 (Lupoglav - Ponte Portone) i Ž5007 (Buje-Oprtalj-Motovun-Karojba-Pazin). One vrlo dobro Općinu povezuju sa županijskim prostorom. Ostale prometnice (osim preko Sv. Bartola za Kašćergu) su praktično »slijepe« i vode do izoliranih naselja smještenih u kultiviranom krajobrazu podalje od glavnih prometnih tokova, kao što su Brkac i Kaldir.

1.1.3. PLANSKI POKAZATELJI I OBEVEZE IZ DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA ŠIREG PODRUČJA I OCJENA POSTOJECIH PROSTORNIH PLANOVA

1.1.3.1. Pokrivenost područja Općine prostornim planovima

Općina Motovun prostorno je oblikovana iz dijela bivše općine Pazin. Za područje današnje Općine primjenjuju se sljedeći dokumenti prostornog uređenja:

1. STRATEGIJA PROSTORNOG UREĐENJA REPUBLIKE HRVATSKE, Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, Zavod za prostorno planiranje, Zagreb, 1997.
2. PROGRAM PROSTORNOG UREĐENJA REPUBLIKE HRVATSKE, Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja, Zavod za prostorno planiranje, NN 50/1999.
3. PROSTORNI PLAN ISTARSKE ŽUPANIJE (SN Istarske županije, 2/02).
4. PROSTORNI PLAN (bivše) OPĆINE PAZIN, Urbanistički institut Hrvatske (1986.-87.); Djelomična izmjena Plana 1993. i 1997. ("Službene novine Općine Pazin", 2/1993.)
5. IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU OPĆINE MOTOVUN
6. PROGRAM MJERA ZA UNAPREĐENJE STANJA U PROSTORU OPĆINE MOTOVUN

1.1.3.2. Konceptualna obilježja prostornog razvoja Općine u važećim dokumentima prostornog uređenja

1.1.3.2.1. STRATEGIJA PROSTORNOG UREĐENJA REPUBLIKE HRVATSKE (1997.)

Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske načelno usmjerava rješavanje problema prostornog i infrastrukturnog uređenja, obrađuje konceptijski i programski pojedine dijelove problematike prostora na razini interesa Države, ne ulazeći u stvarno rješavanje manjih prostornih cjelina. Stoga ovaj dokument treba promatrati kao načelnu strategiju i način ponašanja. U *Strategiji* treba uočiti postavke i smjernice djelovanja te utjecaje predloženih rješenja na uže prostore, kao što je to primjerice Općina Motovun. Ne ulazeći u opća temeljna načela *Strategije*, valja istaknuti za Općinu važne TEMELJNE SMJERNICE KORIŠTENJA I UREĐIVANJA PROSTORA, koje se trebaju primjenjivati na cjelokupnom prostoru Države. Najvažnije je očuvanje kakvoće prostora, uvažavanje prostorno-ekoloških i socio-kulturnih činitelja, unapređenje posebnosti ukupne turističke ponude, uključivanje kulturno-povijesne baštine u turističku ponudu i unapređenje i obogaćivanje raznovrsnosti ponude. Glede građevnih područja, mišljenje je da ih TREBA REDUCIRATI NA STVARNO POTREBNE POKRIVENE.

1.1.3.2.2. PROGRAM PROSTORNOG UREĐENJA REPUBLIKE HRVATSKE (1999.)

Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske ističu se temeljni ciljevi i usmjerenja prostornog razvoja. Potrebno je:

- Osnažiti prostorno-razvojnu strukturu države, uvažavanjem prostorno-funkcionalnih i morfoloških cjelina, mreže naselja i prometno-razvojnih pojaseva te razmještaja resursa. Potrebno je uspostaviti policentričan model prostornoga razvitka (prednost se daje srednjim i malim gradovima) te poticati razvoj središnjih naselja. Uvjete života treba unaprijediti vrsnim unutarnjim ustrojem naselja.

- Povećati vrijednost i kakvoću prostora i okoliša, a razvojne ciljeve prilagoditi značajkama prostora, uz isključenje negativnih utjecaja na prostor i okoliš. Nužan je pozoran izbor razvojnih programa i tehnologija, koji će očuvati vrhuncu prostora i okoliša, a razvoj planirati u granicama prihvatljivog opterećenja prostora te dosljednim provođenjem načela održivoga razvitka.
- Razumno koristiti i zaštititi nacionalna dobra. Svrhovito korištenje i namjenu prostora treba temeljiti na stručnim i znanstvenim temeljima i cjelovitom uvidu u značajke prostora, a usklađeno s europskim kriterijima-standardima, osobito za zaštitu prirodnih resursa i okoliša. Potrebno je uspostaviti ravnotežu izgrađenih i pretežito prirodnih područja, te osigurati svrhovito korištenje izvora (resursa) i to poglavito: 1) Racionalnim korištenjem prostora za izgradnju, očuvanjem fizičke i funkcionalne cjelovitosti te kakvoće poljodjelskog i šumskog zemljišta (sprijeciti usitnjavanje i osigurati krajobraznu cjelovitost) i 2) Zaštitom vrijednosti prostora, vrijednih prirodnih i stvorenih izvora, očuvanjem biološke raznolikosti te osobito pozornim korištenjem izvora koji sve više nedostaju ili su sve više ugroženi (čista tla, pitka voda, šumske zajednice).
- Uvažavati obilježja i osobitosti područja, prirodnu cjelovitost, ekološku osjetljivost, razvijenost i ograničenost infrastrukture, turističku atraktivnost i druge srodne značajke prostora.
- Razvijati infrastrukturne sustave u skladu s razvojnim potrebama i europskim mjerilima.
- Osigurati učinkovitost sustava prostornog uređenja, osobito u skladu s novim svjetonazorom u korištenju prostora.
- Usmjeriti prostorno-razvojne prioritete prvenstveno poboljšavajući učinkovitost u okvirima već izgrađenog i korištenog prostora.
- Pokretati nove programe gospodarskih aktivnosti poradi poboljšanja kakvoće života na svim, osobito depopulacijskim područjima.

U *Programu prostornog uređenja Republike Hrvatske* spominje se širi prostor u kojemu se Općina nalazi, samo u kontekstu važnih infrastrukturnih i prometnih pravaca, primjerice: planirani plinski sustav 50/70 bara i potencijalne rezerve podzemne vode treće razine.

1.1.3.2.3. PROSTORNI PLAN ISTARSKE ŽUPANIJE (2002.)

Prostorni plan Istarske županije odredio je vrlo važne pokazatelje za utvrđivanje veličina građevnih područja unutar pojedinih naselja, kao i elemente zaštite kultiviranog i prirodnog okoliša, a koji će se primjenjivati prilikom izrade ovoga Plana. Prostornim planom županije planirana je sljedeća izgradnja:

- Dalekovod 400 kV u istraživanju (smjerovi Buje, Plomin, Pula, Rijeka),
- Vecu sportsko rekreativno područje uz rijeku Mirnu, zapadno od središta Općine, sa pretežitom namjenom uređenja golf terena i pratećih turističkih sadržaja,
- Razmatranje mogućnosti revitalizacije trase željezničke pruge *Parenzana* u turističko prometne svrhe,
- Iskorištavanje kvalitetnog poljodjelskog zemljišta i pogodne klime za razvoj poljodjelstva (uzgoj voća i povrća),
- Posebna pažnja očuvanju prirodnih cjelina *Motovunske šume* i nalazišta tartufa.

1.1.3.2.4. PROSTORNI PLAN (BIVŠE) OPĆINE PAZIN (1986.-87.)

Prostornim planom (bivše) Općine Pazin utvrđena je organizacija i namjena prostora te osnovni ciljevi i zadaci Plana - osiguranje uvjeta za ravnomjerni prostorni i polifunkcionalni gospodarski razvitak područja, utvrđivanje režima zaštite prostora (okoliš, baština i dr.). Konceptcija ustroja i uređenja prostora utemeljena je na sljedećim osnovnim planiranim namjenama:

- STANOVANJE - planom se nastoji cjelokupnom stanovništvu osigurati stambeni prostor unutar domicilnih sredina;
- GOSPODARSTVO – planom se daje prostorni okvir razvoja svih djelatnosti;
- TURIZAM - omogućava se razvoj turizma u ruralnim prostorima i naseljima planiranjem ruralnog turizma (eko-turizam);
- SPORT, REKREACIJA I ZABAVA - planiraju se kao samostalna funkcionalna namjena.

Prostorni plan treba promatrati u svjetlu vremena u kojem je nastao. Mogu se uočiti sljedeća konceptijska rješenja:

- Prometni sustav utemeljen je na mreži postojećih prometnica koje su državnog županijskog i lokalnog značaja;
- Područje bivše općine u kojemu je smještena Općina Motovun namijenjeno je prvenstveno razvoju poljodjelstva i šumarstva te stambenoj i dijelom gospodarskoj izgradnji;

- Planom je naglašen policentričan razvoj prostora bivše općine (centri su središta današnjih Općina i neka veća naselja) uz planiranje površina za gospodarski razvitak,
- Sustavom izrade planova užih prostornih cjelina i režimima ponašanja u prostoru štiti se kulturna i prirodna baština i zaštićuje se prirodni okoliš.

Prostornim planom (bivše) Općine Pazin Motovun je svrstan u lokalno središnje naselje i određen je turističkim središtem Općine. Razvoj je predviđen na temelju turizma i vinogradarstva, uz postojeći pogon elektronske industrije "Digitron". Djelomična izmjena Prostornoga plana (bivše) Općine Pazin izradena je 1993. i 1997. godine. Mijenjali su se neki clanci *Odredbi za provođenje* što je objavljeno u "Službenim novinama Općine Pazin" br. 2/1993.

1.1.3.2.5 IZVJEŠĆE O STANJU U PROSTORU OPĆINE MOTOVUN PROGRAM MJERA ZA UNAPREĐENJE STANJA U PROSTORU OPĆINE MOTOVUN

Kako se radi o vrlo mladoj Općini to su i ova dva dokumenta za Općinu Motovun bila vrlo kratka i određena: u što kraćem vremenskom razdoblju izraditi Prostorni plan uređenja Općine Motovun kojim bi se utvrdili temeljni smjerovi procjene vrijednosti, zaštite i načina korištenja prostora.

1.1.3.3. Ocjena prostorno-planske dokumentacije i razina njezine ostvarenosti

1.1.3.3.1. STRATEGIJA I PROGRAM PROSTORNOG UREĐENJA REPUBLIKE HRVATSKE

O ostvarivanju *Strategije* i *Programa* još se ne može suditi buduci da je prošlo premalo vremena od njihova donošenja. Općina se u *Strategiji* i *Programu* izravno ne spominje. Posredno se na Općinu odnose sva nacelna usmjerenja i preporuke budućeg planskog korištenja prostora.

1.1.3.3.2. PROSTORNI PLAN (BIVŠE) OPĆINE PAZIN

Područje Općine Motovun razvijalo se unutar prostora bivše općine Pazin. Sukladno toj činjenici dana su i rješenja prostornoga plana koja su za prostor Općine Motovun još uvijek na snazi. U novim dokumentima prostornog uređenja potrebno je ponovno utvrditi položaj Općine i prostorna rješenja u njoj u skladu s novom administrativnom podjelom i novim društvenim i gospodarskim prilikama.

PROMET. U prometnom smislu Općinom nije planirana nova cestovna mreža, već samo obnova postojećih županijskih i lokalnih cesta.

GOSPODARSTVO. Plan predviđa na prostoru Općine poljodjelsku proizvodnju (vinogradarstvo) i zadržavanje postojećega pogona elektronske industrije "Digitron".

NEZAKONITA IZGRADNJA. Postoji određeni broj građevina izgrađenih na nezakoniti način. To otvara niz pitanja (moralnih, građanskih, komunalnih, prostornih, financijskih i dr.) koja se izravno očitavaju na odnosima u prostoru, jednakosti građana i dr. Kako svoj dio odgovornosti za stanje u prostoru snose svi učesnici u građenju, nužno je podsjetiti da u sustavu prostornog uređenja:

- Priprema, izrada i donošenje dokumenata prostornog uređenja spada u nadležnost tijela Općine,
- Provedba (izdavanje odobrenja i nadzor) spadaju u nadležnost tijela državne uprave.

Stoga bi sve čimbenike sustava prostornog uređenja trebalo aktivnije uključiti u sprječavanje ovih procesa. Izgradnja na nezakoniti način (bez odobrenja ili protivno izdanim odobrenjima) dovodi do neprimjerenih i nekvalitetnih građevina, međususjedskim problemima, uzurpacijama privatnog vlasništva neposrednim i posrednim putem, a najčešće uzurpacijama općinskoga vlasništva, što izaziva niz novih problema.

AKTUALNI TRENDOVI U PROSTORU su sljedeći:

- Parcelacija velikih katastarskih čestica i izgradnja manjih kuća s okucnicama na atraktivnim lokacijama,
- Parcelacija katastarskih čestica u građevnim područjima naselja, s minimalnim veličinama građevnih parcela i krajnje nekvalitetnim prometnim rješenjima (preuske ulice, slijepe ulice),
- Prodaja manjih postojećih građevina (starih kamenih kuća) s većim okucnicama po mogućnosti na rubu sela ili na osami uz uvjet da se pri rekonstrukciji očuva izvorna tradicijska gradnja,
- Priključivanje na komunalnu infrastrukturu građevina koje su izgrađene protivno propisima,
- Neplansko izdavanje uvjeta za priključivanje na javne prometnice svih razina.

Dakle, iz svega do sada navedenog, analizom Prostornoga plana (bivše) Općine Pazin, kao i zbog neprovedbe toga plana, možemo navesti bitne nedostatke prostornoga razvitka:

- S obzirom na političke, gospodarske i upravno-organizacijske promjene, koje su nastupile nakon izrade planova te s obzirom na suvremena dostignuća i razvoj svijesti u cilju zaštite okoliša te kulturne i prirodne baštine, moguće je Prostorni plan (bivše) Općine Pazin samo djelomično prihvatiti u današnjim novim uvjetima. Potrebno je što prije donijeti Prostorni plan uređenja Općine Motovun.
- Opravdano je prihvatiti sve one planirane infrastrukturne pojase i lokacije u prostoru Općine DO RAZINE KOJA NE CE NARUŠITI VRIJEDNOSTI KRAJOLIKA. Potrebno je u najvećoj mogućoj mjeri štiti njene krajobrazne vrijednosti i prirodni ekosustav.
- Predviđena je prevelika cjelovita površina namijenjena građevnom zemljištu naselja, što je u suprotnosti sa *Strategijom* i *Programom prostornog uređenja* Republike Hrvatske.
- Nedovoljno je vrednovanje i zaštita prostora s gledišta suvremene zaštite kulturne i prirodne baštine: zaštita krajolika je slabija od njegove stvarne vrijednosti u prostoru.
- Granice obuhvata PP (bivše) Općine Pazin više nisu usklađene s administrativnom podjelom Države.
- U Općini su nedovoljno planirane tercijarne funkcije.
- Komunalna infrastruktura zaostaje za potrebama razvitka, a komunalna opremljenost je nedovoljna.
- Prisutna je izgradnja izvan građevnih područja kao nezakonita izgradnja.

1.1.4. OCJENA STANJA, MOGUĆNOSTI I OGRANICENJA RAZVOJA U ODNOSU NA DEMOGRAFSKE, GOSPODARSKE I PROSTORNE POKAZATELJE

1.1.4.1. Ocjena demografskoga stanja

1.1.4.1.1. KRETANJE BROJA STANOVNIKA

KARTOGRAM 1-4 DEMOGRAFSKI PODATCI

U Općini Motovun, prema Popisu stanovništva 1991. godine živjelo je 1098 stanovnika. U odnosu na stanje iz 1948. godine kada je na prostoru današnje Općine živjelo 2613 stanovnika to je u navedenom vremenskom razdoblju od 43 godine iskazan apsolutni pad od 1515 stanovnika ili pad od 35,2 stanovnika godišnje, odnosno ukupan pad od 58% (indeks 0,42). U posljednjem popisnom razdoblju 1981./1991. stanovništvo Općine pokazuje pad od 163 stanovnika (pad od 13%, indeks 0,87). Pad stanovništva zabilježen je i u općinskom središtu kao i u naseljima izvan općinskoga središta (Tablica 4).

Prema podacima iz Prostornoga plana Istarske županije broj stanovnika Općine smanjio se od 1991.-1999. za 38 stanovnika, što znaci da je na teritoriju Općine zabilježeno 1060 stanovnika.

TABLICA 4: KRETANJE BROJA STANOVNIKA OPCINE MOTOVUN 1931.-2001.

Popisna godina	Općina				Općinsko središte				Relativni udio u općini	Općina bez općinskog središta			
	Broj stanovnika	Promjena aps.	Promjena %	Indeks	Broj stanovnika	Promjena aps.	Promjena %	Indeks		Broj stanovnika	Promjena aps.	Promjena %	Indeks
1931	2506				1282				51,16	1224			
1948	2613	107	4,3	1,04	1032	-250	-19,5	0,80	39,49	1581	357	29,17	1,29
1953	2049	-564	-21,6	0,78	693	-339	-32,8	0,67	33,82	1356	-225	-14,23	0,86
1961	1850	-199	-9,7	0,90	738	45	6,5	1,06	39,89	1112	-244	-17,99	0,82
1971	1385	-465	-25,1	0,75	621	-117	-15,9	0,84	44,84	764	-348	-31,29	0,69
1981	1261	-124	-9,0	0,91	610	-11	-1,8	0,98	48,37	651	-113	-14,79	0,85
1991	1098	-163	-12,9	0,87	590	-20	-3,3	0,97	53,73	508	-143	-21,97	0,78
2001	983	-115	-10,5	0,90	531	-59	-10,0	0,90	54,02	452	-56	-11,02	0,89
1948-2001		-1630	-62,4	0,38		-501	-48,55	0,51			-1129	-71,41	0,29

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb. te studija fakulteta

Promatrajući podatke Popisa stanovništva 1991. godine o migracijskim obilježjima stanovništva Općine Motovun uočavamo da u Općini živi 53,7% doseljenog stanovništva, a da 46,3% stanovništva stanuje u Općini od rođenja (Tablice 6 i 7). Od doseljenog stanovništva 28,4% su došljaci iz bivše općine Pazin; 20,8% izvan nje, a 4,6% doseljeno je iz inozemstva. Najmanje je doseljenoga stanovništva u Kaldiru (19,5%) a najviše u Motovunu (68,1%). Iz bivše Općine Pazin najmanje se doselilo stanovništva u Kaldir (9,4%), a najviše u Sv. Bartolu (41,2%). Iz drugih općina najmanje je doseljenoga stanovništva u Kaldiru (6,4%) i Sv. Bartolu (8,2%), a najviše u Motovunu (30,2%). Promotri li se kretanje stanovništva od 1993. do 1995. godine, kada je Općini Motovun pripadala i današnja Općina Karojba (Tablica 5), uočiti će se pad stope prirodnog i popisom utvrđenoga kretanja te iseljavanje stanovništva. Ustanovljeni tipovi općeg kretanja stanovništva Općine odraz su cjelokupnoga društveno-gospodarskog razvoja prostora, koji je imao utjecaj i na demografske procese u Općini.

TABLICA 5: STRUKTURA KRETANJA STANOVNIŠTVA (BIVŠE) OPCINE MOTOVUN U SKLOPU KOJE JE BILO I PODRUČJE DANAŠNJE OPCINE KAROJBA ZA RAZDOBLJE 1993.-1995.

Grad/općina i gradsko/općinsko središte							
Godište		1981	1991	1992	1993	1994	1995
BROJ STANOVNIKA	Aps.	2819	2568	2543	2518	2493	2468
ROĐENI	Aps.				22	35	18
UMRLI	Aps.				37	36	30
PRIRODNI PRIRAŠTAJ	Aps.				-15	-1	-12
STVARNI RAST STANOVNIŠTVA	Aps.				-25	-25	-25
DOSELJENO (+) - ISELJENO (-)	Aps.				-10	-24	-13
DOSELJENO (+) - ISELJENO (-)	%				-4,0	-9,7	-5,3
STOPA PRIRODNOG KRETANJA	%				-6,0	-0,4	-4,9
STOPA POPISOM UTVRĐ. KRETANJA	%				-10,0	-10,1	-10,2
Gradsko/općinsko središte							
Godište		1981	1991	1992	1993	1994	1995
BROJ STANOVNIKA	Aps.	610	590	588	586	584	582
ROĐENI	Aps.				6	14	8
UMRLI	Aps.				12	19	17
PRIRODNI PRIRAŠTAJ	Aps.				-6	-5	-9
STVARNI RAST STANOVNIŠTVA	Aps.				-2	-2	-2
DOSELJENO (+) - ISELJENO (-)	Aps.				4	3	7
DOSELJENO (+) - ISELJENO (-)	%				6,8	5,1	12,0
STOPA PRIRODNOG KRETANJA	%				-10,2	-8,6	-15,5
STOPA POPISOM UTVRĐ. KRETANJA	%				-3,4	-3,4	-3,4
Grad/općina bez gradskog/općinskog središta							
Godište		1981	1991	1992	1993	1994	1995
BROJ STANOVNIKA	Aps.	2209	1978	1955	1932	1909	1886
ROĐENI	Aps.				16	21	10
UMRLI	Aps.				25	17	13
PRIRODNI PRIRAŠTAJ	Aps.				-9	4	-3
STVARNI RAST STANOVNIŠTVA	Aps.				-23	-23	-23
DOSELJENO (+) - ISELJENO (-)	Aps.				-14	-27	-20
DOSELJENO (+) - ISELJENO (-)	%				-7,3	-14,2	-10,7
STOPA PRIRODNOG KRETANJA	%				-4,7	2,1	-1,6
STOPA POPISOM UTVRĐ. KRETANJA	%				-12,0	-12,1	-12,3

*podaci se odnose na bivšu općinu Motovun koja je uključivala i područje općine Karojba

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb

TABLICA 6: MIGRACIJSKA OBILJEŽJA STANOVNIŠTVA OPCINE MOTOVUN 1991.

Naselje	Broj stanovnika 2001.	Broj stanovnika 1991.	Od rođenja stanuje u istom mjestu		Doseљeno stanovništvo		Doseљeno iz iste općine (bivše)		Doseљeno iz druge općine (izvan bivše)		Doseљeno iz druge države i ostalo	
			Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%
BRKAC	145	145	62	42,8	83	57,2	55	37,9	25	17,2	3	2,1
KALDIR	227	266	214	80,5	52	19,5	25	9,4	17	6,4	10	3,8
MOTOVUN	531	580	188	31,9	402	68,1	192	32,5	178	30,2	32	5,4
SVETI BARTOL	80	97	44	45,4	53	54,6	40	41,2	8	8,2	5	5,2
OPĆINA MOTOVUN	983	1098	508	46,3	590	53,7	312	28,4	228	20,8	50	4,6

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb

TABLICA 7: ODNOS MIGRACIJSKIH OBILJEŽJA STANOVNIŠTVA OPCINE MOTOVUN I NASELJA MOTOVUN 1991.

Obilježje	Grad/općina			Središnje naselje			Grad/općina bez središta		
	Aps.	%	%	Aps.	%	%	Aps.	%	%
UKUPNO STANOVNIKA	1098	100,0		590	100,0		508	100,0	
OD ROĐENJA STANUJE U ISTOM NASELJU	508	46,3		188	31,9		320	63,0	
UKUP. DOSELJ. DO 91.g.	590	53,7	100,0	402	68,1	100,0	188	37,0	100,0
IZ ISTE OPCINE (bivše)	312		52,9	192		47,8	120		63,8
IZ DRUGE OPCINE RH	228		38,6	178		44,3	50		26,6
OSTALO	50		8,5	32		8,0	18		9,6
1940. I PRIJE	17		2,9	5		1,2	12		6,4
1941-1945.	13		2,2	7		1,7	6		3,2
1946-1960.	131		22,2	95		23,6	36		19,1
1961-1970.	97		16,4	77		19,2	20		10,6
1971-1980.	95		16,1	68		16,9	27		14,4
1981-1985	61			47			14		
1986-1991	114			82			32		
1981-1991	175		29,7	129		32,1	46		24,5
Ostalo	62		10,5	21		5,2	41		21,8
UKUP. DOSELJ. DO 91.g.	590		100,0	402		100,0	188		100,0

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb

1.1.4.1.2. STRUKTURA STANOVNIŠTVA

SPOLNA I DOBNA STRUKTURA

Dobna struktura odražava društveno-gospodarska zbivanja i političke prilike u prošlosti, a daje temelj za razumijevanje daljnjih mogućnosti reprodukcije stanovništva i neke važne činjenice na temelju kojih je moguće planiranje gospodarskoga razvoja. U spolnoj strukturi stanovništva gledajući cjelokupnu populaciju Općine Motovun, prema popisu 1991. godine, ženskoga dijela populacije ima 5,8% više od ženskoga (Tablica 8). Ženski dio populacije prevladava u dobnim skupinama 09, 10-14, 20-24, 45-49 te 55-75 godina i više. Muški dio populacije kontinuirano prevladava od 25 do 45 godina starosti, te 15-19 i 50-54 godina. Dobna struktura stanovništva Općine po velikim dobnim skupinama prema popisu stanovništva 1991. godine (Tablica 8) pokazuje da je praktično polovica populacije Općine u dobnj skupini od 20-59 godina (49,3%), da je dobnj skupina iznad 60 godina starosti neznatno brojnija (28,1%) od dobnj skupine 0-19 godina (22%). Koeficijent starosti stanovništva Općine je razmjerno povoljan i iznosi 1,28 (Tablica 9). Podatci ukazuju NA STARIJE MUŠKO STANOVNIŠTVO Općine. Iz razloga većega broja žena to je i koeficijent starosti ženskoga dijela stanovništva (1,56) znatno povoljniji od koeficijenta starosti muškoga dijela stanovništva (0,97) (Tablice 8-10).

U pravilu, ona naselja koja imaju konstantan demografski nazadak imaju i nepovoljan odnos starosnih razreda. Ako se uzme da je vrijednost koeficijenta 0,4 GRANICNA VRIJEDNOST, koja određuje što se u budućnosti može očekivati u razvoju naselja (Općine), tada sva naselja koja premašuju vrijednost navedenog indeksa mogu očekivati manje ili više negativnu tendenciju demografskoga razvoja. INDEKS STAROSTI NA RAZINI OPCINE IZNOSI 0,83 ŠTO JE VRLO NEPOVOLJNO. U tom kontekstu ohrabrujući su podatci za Općinu Motovun.

TABLICA 8: DOBNA STRUKTURA STANOVNIŠTVA OPCINE MOTOVUN 1991.

Dobne skupine	Muškarci				Žene				Ukupno			
	Popis 1991.		Popis 2001.		Popis 1991.		Popis 2001.		Popis 1991.		Popis 2001.	
	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%			Aps.	Višak % (+)M (-)Ž	Aps.	Višak % (+)M (-)Ž
0-4	25	41,0	22	50,0	36	59,0	22	50,0	61	-18,0	44	0,0
5_9	29	49,2	23	46,9	30	50,8	26	53,1	59	-1,7	49	-6,1
10_14	29	48,3	24	42,1	31	51,7	33	57,9	60	-3,3	57	-15,8
15-19	32	51,6	33	50,8	30	48,4	32	49,2	62	3,2	65	1,5
20-24	31	47,0	31	56,4	35	53,0	24	43,6	66	-6,1	55	12,7
25-29	42	56,8	29	58,0	32	43,2	21	42,0	74	13,5	50	16,0
30-34	49	52,1	21	42,0	45	47,9	29	58,0	94	4,3	50	-16,0
35-39	45	59,2	46	58,2	31	40,8	33	41,8	76	18,4	79	16,5
40-44	28	53,8	51	54,3	24	46,2	43	45,7	52	7,7	94	8,5
45-49	18	42,9	44	55,7	24	57,1	35	44,3	42	-14,3	79	11,4
50-54	32	54,2	27	56,3	27	45,8	21	43,8	59	8,5	48	12,5
55-59	43	4,0	17	40,5	35	44,9	25	59,5	78	-40,9	42	-19,0
60-64	27	40,3	24	50,0	40	59,7	24	50,0	67	-19,4	48	0,0
65-69	36	44,4	29	44,6	45	55,6	36	55,4	81	-11,1	65	-10,8
70-74	15	32,6	15	26,8	31	67,4	41	73,2	46	-34,8	56	-46,4
75 i više	33	28,7	31	30,7	82	71,3	70	69,3	115	-42,6	101	-38,6
Nepoznato			1						6		1	
Ukupno	514	46,8	468	47,6	578	52,6	515	52,4	1098	-5,8	983	-4,8

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb

TABLICA 9: DOBNA STRUKTURA STANOVNIŠTVA OPCINE MOTOVUN PO VELIKIM DOBNIM SKUPINAMA 1991.

Dobne skupine	Muško stanovništvo		Žensko stanovništvo		Ukupno stanovništvo	
	Aps.M	%M	Aps.Ž	%Ž	Aps.U	%U
0-19	115	10,5	127	11,6	242	22,0
20-59	288	26,2	253	23,0	541	49,3
60 +	111	10,1	198	18,0	309	28,1
Ostalo					6	0,5
Ukupno	514	46,8	578	52,6	1098	100,0
Koef. starosti	0,97		1,56		1,28	

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb

TABLICA 10: DOBNA STRUKTURA STANOVNIŠTVA OPCINE MOTOVUN PO VELIKIM DOBNIM SKUPINAMA I INDEKS STAROSTI 1991.

Naselje	Broj stanov.	0-19		20-59		60 +		Nepoznato		Koef. starosti
		Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	
SVETI BARTOL	97	14	14,4	48	49,5	33	34,0	2	2,1	2,36
MOTOVUN	590	129	21,9	280	47,5	179	30,3	2	0,3	1,39
BRKAC	145	34	23,4	75	51,7	36	24,8	0	0,0	1,06
KALDIR	266	65	24,4	138	51,9	61	22,9	2	0,8	0,94
OPCINA MOTOVUN	1098	242	22,0	541	49,3	309	28,1	6	0,5	1,28

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb

GOSPODARSKA STRUKTURA

Prema popisu stanovništva 1991. godine od ukupnog broja stanovnika Općine Motovun bilo je 37,52% aktivnih (34,88% obavlja djelatnost) i čak 62,48% uzdržanih (Tablica 11). Iz iste tablice vidimo da je odnos primarnih, sekundarnih i tercijarnih djelatnosti nejednak. Primarne djelatnosti (poljodjelstvo) najslabije su zastupljene sa 23,2% aktivnog stanovništva. Tercijarne djelatnosti (uslužne djelatnosti - ugostiteljstvo i trgovina; 36,3% od aktivnoga stanovništva) izjednačene su sa sekundarnim djelatnostima (industrija i graditeljstvo; 37,6% od aktivnoga stanovništva). Raspored stanovništva po djelatnostima ukazuje na njegovu gospodarsku usmjerenost prema industriji i trgovini, ali te se djelatnosti obavljaju većim dijelom izvan matične općine pa su dnevne migracije jako velike.

TABLICA 11: EKONOMSKA STRUKTURA AKTIVNOG STANOVNIŠTVA OPĆINE MOTOVUN 1991.

Naselje	Broj stanovnika ukupno		Aktivno stanovništvo ukupno		što obavlja djelatnost ukupno Aktivno stanovništvo		Primarne djelatnosti		Sekundarne djelatnosti		Tercijarne djelatnosti		Nerazvrstano		U tercijaru od aktivnih što obavljaju djelatnost
	Aps.	Aps.	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	
MOTOVUN	590	211	193	100	32	16,6	63	32,6	87	45,08	11	5,70	0,1048		
KALDIR	266	102	96	100	25	26,0	45	46,9	26	27,08	0	0,00	0,0313		
BRKAC	145	61	57	100	20	35,1	18	31,6	19	33,33	0	0,00	0,0229		
SVETI BARTOL	97	38	37	100	12	32,4	18	48,6	7	18,92	0	0,00	0,0084		
OPCINA MOTOVUN	1098	412	383	100	89	23,2	144	37,6	139	36,3	11	2,9	0,1674		

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb

Od aktivnoga stanovništva 41,8% radi u mjestu stanovanja, a izvan svoga mjesta stanovanja na rad putuje 58,2% ili 189 zaposlenika (Tablica 12). Od toga broja u drugom mjestu izvan svoje općine, ali unutar bivše Općine Pazin, radi čak 73,0%. U drugim mjestima Hrvatske radi 12,5% od ukupnoga broja stanovništva koje obavlja djelatnost. Broj dnevnih migranata u Općini iznosi 54,5%.

U primarnim djelatnostima Općine zabilježeno je 127 stanovnika, od toga je samo 69 aktivno poljodjeljsko stanovništvo (6,2% od ukupnoga broja stanovnika Općine), a na gospodarstvu obavlja zanimanje samo 41 stanovnik ili 10% od ukupno aktivnoga stanovništva (Tablica 13). Razmotre li se podatci o poljodjeljskim domaćinstvima (Tablica 14) primjećuje se da 41,5% domaćinstava ima gospodarstvo, a 58,5% domaćinstava nema gospodarstvo. U Općini je još uvijek mnogo domaćinstava s mješovitim izvorom prihoda, odnosno da je preko polovice domaćinstava Općine još uvijek velikim dijelom vezano za zemlju i traži dodatne prihode u poljodjelstvu.

TABLICA 12: RADNICI OPĆINE MOTOVUN PREMA MJESTU RADA PO NASELJIMA 1991.

Naselje	Broj stanovnika ukupno		Stanovništvo u zemlji svega		Aktivno stanovništvo što obavlja djelatnost svega		Radnici ukupno		Rade u mjestu stanovanja		Rade u drugom mjestu ukupno		Od toga rade u drugom mjestu iste općine (bivše)		U drugom mjestu RH		U inozemstvu		Dnevni migranti		Rade u mjestu stanovanja. Postotak od aktivnog stan.	
	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%	Aps.	%
BRKAC	145	141	57	34,5	2	4,0	48	96,0	43	89,6	5	0	46	92,0	3,5088							
KALDIR	266	254	96	68	25,6	3	4,4	65	95,6	51	78,5	14	0	60	88,2	3,1250						
MOTOVUN	590	571	193	176	29,8	124	70,5	52	29,5	32	61,5	18	1	48	27,3	64,2487						
SVETI BARTOL	97	96	37	31	32,0	7	22,6	24	77,4	12	50,0	11	0	23	74,2	18,9189						

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb

TABLICA 13: POLJODJELSKOSTANOVNIŠTVO OPCINE MOTOVUN PREMA AKTIVNOSTIMA 1991.

Naselje	Broj stanovnika	Ukupno aktivno stanovništvo	Ukupno aktivno što obavlja djelatnost	Ukupno poljoprivredno stanovništvo	Ukupno nepoljoprivredno stanovništvo	Aktivno poljoprivredno stanovništvo	Obavlja zanimanje na gospodarstvu		Uzdržavano poljoprivredno stanovništvo	Ukupno poljoprivredno stanovništvo u ukupnom stanovništvu naselja		
							Aps.	%		Aps.	%	
MOTOVUN	590	211	193	35	555	20	6	2,8	15	5,9	10,4	9,5
KALDIR	266	102	96	38	228	23	23	22,5	15	14,3	24,0	22,5
BRKAC	145	61	57	36	109	16	6	9,8	20	24,8	28,1	26,2
SVETI BARTOL	97	38	37	18	79	10	6	15,8	8	18,6	27,0	26,3
OPC. MOTOVUN	1098	412	383	127	971	69	41	10,0	58	11,6	18,0	16,7

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb

TABLICA 14: BROJ KUCANSTVA 1991. I 2001. I KUCANSTVA PREMA POSJEDOVANJU POLJODJELSKOGA GOSPODARSTVA OPCINE MOTOVUN PO NASELJIMA 1991.

Naselje	Broj stanovnika		Ukupan broj kucanstva		Prosječni broj članova		Ima gospodarstvo		Nema gospodarstvo	
	1991.	2001.	1991.	2001.	1991.	2001.	1991.	%	1991.	%
	MOTOVUN	590	531	165	171	3,6	3,1	24	14,5	141
BRKAC	145	145	48	41	3,0	3,5	31	64,6	17	35,4
SVETI BARTOL	97	80	35	31	2,8	2,6	23	65,7	12	34,3
KALDIR	266	227	77	61	3,5	3,7	57	74,0	20	26,0
OPCINA MOTOVUN	1098	983	325	304	3,4	3,2	135	41,5	190	58,5

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb

OBRAZOVNA STRUKTURA

Od ukupnog broja stanovnika Općine Motovun 21,13% stanovnika ima srednje, više i visoko obrazovanje (Tablica 15). To je podatak koji, ako se dopuni s prethodnim analizama, osobito analizama po sektorima djelatnosti, ukazuje na činjenicu da je brojnost aktivnih u području sekundarnih i tercijarnih djelatnosti ipak u okviru slabo kvalificirane radne snage koja radi izvan Općine. U želji da se promjeni zastupljenost stanovništva u pojedinim grupacijama djelatnosti, te da se podigne razina usluga uslužnih djelatnosti u samoj Općini, bit će potrebno poboljšati školsku spremu stanovništva Općine.

TABLICA 15: STANOVNIŠTVO OPCINE MOTOVUN STARO 15 I VIŠE GODINA PREMA ŠKOLSKOJ SPREMI 1991.

Naselje	Stanovništvo ukupno	Staro 15 i više godina ukupno	Bez školske spreme ukupno	Osnovno obrazovanje	Srednje obrazovanje	Više obrazovanje	Visoko obrazovanje	Nepoznato	Srednje + više + visoko obrazovanje	
									Aps.	%
MOTOVUN	590	494	30	148	128	19	12	51	159	26,95
BRKAC	145	122	9	49	20	1	1	0	22	15,17
KALDIR	266	214	19	65	39	0	0	0	39	14,66
SVETI BARTOL	97	88	8	29	12	0	0	4	12	12,37
OPCINA MOTOVUN	1098	918	66	291	199	20	13	55	232	21,13

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb

1.1.4.1.3. STRUKTURA STAMBENOG PROSTORA

Struktura stambenog prostora Općine Motovun POTVRĐUJE NJENU NIŽU DO UMJERENU ATRAKTIVNOST ZA ODMOR I REKREACIJU (Tablica 16). U Općini je registrirano 1991. godine 425 stambenih jedinica. Od navedenoga broja 300 je stalno nastanjenih (70,5%), 28 stambenih jedinica ili 6,5% namijenjeno je povremenom boravku (odmoru i rekreaciji), a 33 stambenih jedinica ili 7,7% je napušteno.

TABLICA 16: STANOVNI PREMA KORIŠTENJU I STAMBENI STANDARD OPĆINE MOTOVUN 1991.

Naselje	Broj stanovnika	Površina stanova	Ukupan broj stanova	Nastanjeni	Povremeno nastanjeni	Napušteni	Za odmor i rekreaciju	Za sezonske radove	Isključivo za djelatnost	Broj osoba po stanu	Broj m ² po osobi
KALDIR	266	4900	90	66	13	9	1	0	1	2,96	18,42
MOTOVUN	590	13269	217	156	6	5	50	0	0	2,72	22,49
BRKAC	145	4150	63	47	1	4	8	3	0	2,30	28,62
SVETI BARTOL	97	2539	55	31	8	15	1	0	0	1,76	26,18
OPCINA MOTOVUN	1098	24858	425	300	28	33,0	60	3,0	1	2,58	22,64

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb

1.1.4.2. Ocjena gospodarskoga stanja

Za ocjenu gospodarskih i društvenih djelatnosti koristili su se podatci dobiveni u Općini, kao i podatci iz županijskoga plana. Od početka devedesetih godina, uslijed političkih i gospodarskih promjena, došlo je do propadanja ili zaostajanja dotadašnjih poduzeća i stvaranja novih. U svakoj od gospodarskih djelatnosti došlo je do povećanja broja novih tvrtki. Najveći broj nastao je u djelatnosti trgovine, industrije, građevinarstva i novčanih usluga.

INDUSTRIJA je slabo razvijena na području Općine. Postoji nekoliko manjih industrijskih pogona. To se ne smatra dovoljnim jer, usprkos turističkom usmjerenju Općine, maleni industrijski pogoni (cista preradivačka industrija u funkciji turizma i poljodjelstva) mogli bi pridonijeti zapošljavanju. Budući da je proces preustrojenja gospodarstva tek otpočeo, očekuje se veći razvoj industrije malih kapaciteta u budućnosti.

OBRTNIŠTVO ima dugu tradiciju. Obrti su se razvijali prema potrebama pojedinih gospodarskih grana i stanovništva. Temeljna obilježja politike ranijeg sustava prema obrtništvu odnosila su se na ograničavanje razvoja privatne djelatnosti fiskalnim i drugim nepoticačnim mjerama ekonomske politike. Obrtništvo je bilo na rubu društvenog i gospodarskog interesa. Posljedice toga još se osjećaju. Danas se obrtništvo treba nametnuti kao snažan gospodarski i financijski čimbenik ukupne gospodarske stabilizacije uz obogaćivanje tržišta raznovrsnim proizvodima i uslugama. Ono treba biti poticaj novoga proizvodnog i uslužnog zapošljavanja i izgradnje vrsnih stručnjaka. Prema važećem Prostornom planu (bivše) Općine Pazin na području Općine Motovun moguće je izgradnja malih radnih pogona u sklopu naselja. Bilo bi potrebno izraditi prostorni koncept njenog korištenja i novčani okvir komunalnog opremanja.

POLJODJELSTVO u smislu osnovne gospodarske djelatnosti nije jako razvijeno iako oranice zauzimaju znatne površine (Tablica 3). Već nekoliko desetljeća razvoj poljodjelstva u Općini, kao i u Istarskoj županiji, obilježava napuštanje obradivih površina. Napuštaju se dijelom površine na kojima nema uvjeta za razvoj intenzivne proizvodnje, ali i proizvodno uporabive površine zbog odlaska poljoprivrednika ili zbog toga što se smanjilo zanimanje za poljodjelsku proizvodnju. Osim smanjenja obradivih površina sve je veća pojava neobrađenih oranica. One se još uvijek vode kao obradivo tlo (oranice), ali se stvarno ne obrađuju i na njima se ne proizvodi. Broj aktivnoga poljodjelskoga stanovništva se iz više razloga dugi niz godina smanjuje.

Većina zaposlenog stanovništva u industriji i drugim djelatnostima bavi se i poljodjelstvom kao dopunskom djelatnošću (vidjeti tablice 11, 13 i 14). Osnovno obilježje poljodjelskih gospodarstava je usitnjenost posjeda i njihova rascjepkanost. Na području Općine najrazvijenija je vinogradarska, vocarska, ratarska i povrtlarska proizvodnja. **VINOGRADARSTVO** je najtipičnija poljodjelska grana na području Općine. Unatoč smanjenju broja čokota, proizvodnja se grožđa, zbog uvođenja novih sorti i suvremenije agrotehnike, zadržava na približno istoj razini. Tradicija *vinogradarstva* posljednjih se godina unapređuje sadnjom plemenitih sorta grožđa i proizvodnjom vrsnih vina, pa bi to mogla biti djelatnost od većeg značenja i u Općini. Također je vrlo značajno vocarstvo koje je u prošlih 10 godina znatno unaprijeđeno. Općina potice poljodjelsku proizvodnju nabavkom stalnog materijala za poduzetnike.

Poljodjelstvo i industrija mogli bi biti značajni nositelj razvoja Općine Motovun. Iako šume zauzimaju znatnu površinu, učinci od gospodarenja šumom u Općini nisu osobiti. Većina šuma je u privatnom vlasništvu (u Županiji oko 75%). Većim dijelom su devastirane i pretvorene u šume panjace. Ono malo šuma u državnom vlasništvu u dobrom je stanju (Motovunska šuma).

Istru, pa tako i Općinu Motovun, čine privlačnom turističkom destinacijom brojni kulturno-povijesni spomenici i manifestacije, svojstveni pojedinim mjestima. U Općini je u zadnje vrijeme sve ucestalija kvalitetna gastronomska ponuda s izvorno istarskim jelima i vinima. Turizam je ipak premalo razvijena djelatnost u odnosu na mogućnosti, posebice mogućnosti seoskoga turizma, ali i samoga mjesta Motovun.

U okviru mogućnosti GOSPODARSKA POLITIKA Općine treba biti trajna i usmjeravajuća odrednica razvoja. Njezin je pravi smisao u tome da potiče i ne ometa ni nacionalni, ni regionalni, niti lokalni razvoj. POSLOVNA POLITIKA poduzeca i drugih gospodarskih subjekata traži svoj oslonac u svim navedenim odrednicama (raspoloživi resursi, tržište, makroekonomsko okruženje i gospodarska politika) da bi pronašla i iskoristila prilike za opstanak i razvoj.

Primarne su djelatnosti, po zastupljenosti u gospodarskoj strukturi aktivnoga stanovništva Općine, na trećem mjestu, iza sekundarnih i tercijarnih djelatnosti. Poljodjelstvo je neodgovarajuće organizirano, rascjepkano s usitnjenim posjedima i tržišno je neprilagodeno.

Sekundarne djelatnosti su tek neznatno zastupljenije od tercijarnih (Tablica 11). U sekundarnim djelatnostima radi 37,6% od aktivnoga stanovništva Općine, prvenstveno u industriji i ponešto u građevinarstvu. U zadnje vrijeme, zahvaljujući mjerama poticanja privatne inicijative, značajnije se razvija djelatnost obrtništva i pružanja osobnih usluga od strane fizičkih osoba.

U tercijarnim djelatnostima (Tablica 11) zaposleno je 36,3% aktivnoga stanovništva Općine.

Navedeno ukazuje na potrebu ozbiljnog pristupa problemu gospodarskoga razvoja, na potrebu iznalaženja mjera ZA POBOLJŠANJE GOSPODARSKE STRUKTURE, stvaranje uvjeta za ubrzan gospodarski i sveukupni razvoj i napredak Općine i time povećanje broja zaposlenih. Može se zaključiti da je trenutna gospodarska struktura te cjelokupna gospodarska situacija u Općini nepovoljna i ne osigurava perspektivni razvoj bez znatnijih ulaganja.

1.1.4.3. Obilježja i sustav naselja

1.1.4.3.1. VELICINA I OBILJEŽJA NASELJA

Statistički promatrano, temeljem podataka Popisa stanovništva 1991. godine, u Općini Motovun postoji četiri naselja: Motovun, Kaldir, Brkac i Sveti Bartol. Središnje naselje Općine je naselje Motovun. Prema popisu iz 1991. godine u četiri naselja Općine Motovun živi 1098 stanovnika. Prosječno svako naselje broji 274,5 stanovnika. Isključujući općinsko središte s 590 stanovnika, ostala tri naselja Općine tada imaju prosječno po 169,3 stanovnika.

Svako naselje ima zasebnu unutrašnju matricu građenja, svojstvenu poljodjelskom istarskom krajoliku. Ta matrica nije unaprijed zadana nekim planskim geometrijama, nego se povodi za potrebama malih seoskih tradicijskih gospodarstava. Smještaj naselja i njihovih dijelova rezultat je djelovanja reljefa, položenih putova i zahtjeva nekadašnje tradicijske poljodjelske proizvodnje. U novije vrijeme pod utjecajem gradova stanovnici mijenjaju način života i time svoje prioritete podređuju urbanim vrijednostima. Izgradnja zaselaka zamjenjuje se izgradnjom na većim površinama u blizini jaci prometnica.

1.1.4.3.2. DEMOGRAFSKI RAZVOJ NA SELJA

Velicina naselja u pozitivnom je odnosu sa smještajem u blizini prometnica koje sijeku prostor Općine. Najveće naselje, naselje Motovun, čini 46,26% stanovništva Općine (Tablica 17). Slijede naselja Kaldir (24,22% stanovnika Općine), Brkac (13,20% stanovnika Općine) i Sveti Bartol (8,83% stanovnika Općine). U popisnom razdoblju 1991./81. sva naselja iskazuju pad stanovništva, a u popisnom razdoblju 2001./1991. pad stanovništva se iskazuje u svim naseljima osim Brkaca. Općina kao cjelina iskazuje vidljiv pad stanovništva (indeks 0,87 za 91/81 i 0,90 za 01/91). U tablici 17 prikazano je kretanje broja stanovnika naselja Općine od 1931. godine. Uočljiv je pad broja stanovnika u svim naseljima Općine.

TABLICA 17: DEMOGRAFSKI RAZVOJ NASELJA OPCINE MOTOVUN 1931.-2001.

Naselje	Popisne godine								Indeks					
	1931	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2001	01/91	91/81	81/71	71/61	91/61	91/71
BRKAC	500	411	338	296	200	201	145	145	1,00	0,72	1,01	0,68	0,49	0,73
KALDIR	724	612	570	492	380	306	266	227	0,85	0,87	0,81	0,77	0,54	0,70
MOTOVUN	1282	1032	693	738	621	610	590	531	0,90	0,97	0,98	0,84	0,80	0,95
SVETI BARTOL	0	558	448	324	184	144	97	80	0,82	0,67	0,78	0,57	0,30	0,53
OPCINA MOTOVUN	2506	2613	2049	1850	1385	1261	1098	983	0,90	0,87	0,91	0,75	0,59	0,79

Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku, Zagreb

1.1.4.3.3. RAZINA URBANIZACIJE NASELJA

Problem razlikovanja naselja gradskih obilježja i onih ostalih još uvijek je prisutan ne samo kod nas, već i u svijetu. To je osobito naglašeno kod manjih naselja. Posljedica je to jedva zamjetnih, postupnih promjena u korist smanjivanja razlika u načinu života između sela i grada, odnosno smanjivanju razlika u funkcionalnim, fizionomsko-morfološkim i drugim obilježjima, kao i intenzivnijega socijalnoga preustrojtva poljodjelskoga stanovništva.

Danas se za izdvajanje gradskih i ostalih naselja primjenjuju osim jednostavnih modela (primjena jedne do dvije varijable) i složeniji statistički modeli. U našoj su zemlji, osim statističke službe i drugi autori sudjelovali u definiranju gradskih naselja i predlaganju kriterija za njihovo izdvajanje.⁶

U Opcini postoje četiri naselja. Za određivanje razine utjecaja urbanizacije na naselja Opcine korištena je metoda diferenciranja razine urbanizacije na *viši stupanj* i *niži stupanj* urbanizacije naselja koji ima tri varijable (Tablica 18). Prema podacima iz Tablice 19 zaključuje se da su dva naselja u Opcini (Motovun i Kaldir) na višoj razini urbanizacije, a dva naselja (Brkac i Sveti Bartol) na nižoj razini urbanizacije. Ova spoznaja utjecala je na postavljanje ciljeva i koncepciju prostornoga rješenja ovoga Plana. Utjecala je također i na zamisao zaštite tradicijskih i tipičnih kulturno-povijesnih prostora unutar građevnih područja naselja, te na zaštitu tradicijskoga kultiviranoga krajolika i dijelova još izvorne prirode.

TABLICA 18: KRITERIJI DIFERENCIRANJA RAZINE URBANIZACIJE NASELJA

Stupanj urbanizacije	% poljodjelskoga stanovništva	% domaćinstava bez poljodjelskoga gospodarstva	% radnika od aktivnog stanovništva naselja
gradska obilježja	-	-	-
Viši stupanj (jace urbanizirana naselja) VSU	15 i manje	20 i više	70 i više
Niži stupanj (manje urbanizirana naselja) NSU	30 i manje	10 i više	50 i više
seoska obilježja	-	-	-

Izvor: Vresk M., Radica T. (1983.) nav. djelo

⁶ M. MACURA je među prvima pokušao odrediti kriterije po kojima bi razlikovao gradska od seoskih naselja. On smatra da se naselja bitno razlikuju po veličini i sastavu stanovništva, pa je kao temelj za lučenje gradskih naselja izabrao kombinaciju dva kriterija: VELICINU NASELJA I GOSPODARSKI SUSTAV NASELJA.

T. RADICA: "Prostorni plan SR Hrvatske do 2000", Osnovna studija 8 - stanovništvo i naselja, Urbanistički institut SR Hrvatske, Zagreb, 1974.

GRUPA AUTORA: "Kompleksno sagledavanje procesa urbanizacije Republike Hrvatske", studija za "Strategiju prostornog uređenja Republike Hrvatske, Urbanistički institut Hrvatske, Zagreb, 1995.

TABLICA 19: STATUS NASELJA OPCINE MOTOVUN 1991.

Naselje	Broj stanovnika	Ukupno poljoprivredno stanovništvo u	Nema gospodarstvo	Radnici od aktivnog stanovništva	Od radnika rade u mjestu stanovanja	PP SRH 81.				Po Macuri	
						po 1. kriteriju	po 2. kriteriju	po 3. kriteriju	Zbirni kriterij diferencijacije viši (VŠU) i niži (NSU) Gradska naselja prema popisu 1991. g.		
	Aps.	%	%	%	%						
MOTOVUN	590	5,93	85,45	91,19	70,45	3	3	3	9	VŠU	m
KALDIR	266	14,29	25,97	70,83	4,41	3	3	3	9	VŠU	s
BRKAC	145	24,83	35,42	87,72	4,00	2	3	3	8	NSU	s
SVETI BARTOL	97	18,56	34,29	83,78	22,58	2	3	3	8	NSU	s
Broj stanovnika	1098										

Izvor: na temelju publikacija Državnog zavoda za statistiku, Zagreb

1.1.4.3.4. PROSTORNO-DEMOGRAFSKA VALORIZACIJA NASELJA

Usporednom analizom osam bitnih cinitelja, što zrcale demografsko stanje i određuju položaj svakog pojedinog naselja u promatranom skupu naselja određenoga prostora, može se dati razmjerno objektivna slika demografskoga položaja svakog naselja. Pokazatelji su izabrani tako da zastupaju: kvantitativne, vitalne, dinamičke, društveno-gospodarske i demografske osobine naselja. Ovakva demografska raščlamba, uz do sada prikazane pojedinačne brojčane vrijednosti odabranih demografskih svojstvenosti naselja, može ukazati na možebitne nepravilnosti demografskoga stanja i na izvjestan način pruža razmjerno objektivnu skupnu demografsku poziciju svakoga naselja u okviru promatranoga skupa. Pokazatelji za demografsko vrednovanje naselja Općine jesu:

1. Položaj naselja glede velicine (broja stanovnika);
2. Položaj naselja prema indeksu rasta/pada broja stanovnika u zadnjem popisnom razdoblju 1991/81. (indeks rasta/pada broja stanovnika);
3. Položaj naselja glede njegove starosne strukture (koeficijent starosti);
4. Radno-gospodarsko obilježje stanovništva (udio radnika u ukupnom stanovništvu naselja);
5. Položaj naselja glede vezanosti za zemlju (udio domaćinstava s poljodjelskim gospodarstvom u naselju);
6. Položaj naselja glede izvora prihoda (udio domaćinstava što obavlja zanimanje na gospodarstvu);
7. Položaj naselja temeljem broja radnika zaposlenih u mjestu stanovanja;
8. Položaj naselja glede broja stanovnika koji rade u tercijarnim djelatnostima, a u odnosu na aktivne što obavljaju djelatnost;
9. Položaj naselja temeljem školske spreme njegovih stanovnika.

Za sve navedene pokazatelje određuje se hijerarhijski položaj svakoga naselja u Općini: od 1 (najlošiji položaj) do X (najbolji položaj). Potom se za svako naselje Općine određuje zbroj njegovih pojedinačnih položaja. Tako dobivena vrijednost zbroj je istovremenoga djelovanja svih demografskih pokazatelja, te razmjerno objektivno određuje položaj svakoga pojedinoga naselja Općine. Buduci da je u Općini premalen broj naselja za usporedbu, a tri naselja (Kaldir, Brkac i Sveti Bartol) su ujednačeni prema većini demografskih pokazatelja, to svrstavanje u grupe ne daje osobite rezultate. Naselje Motovun daleko odskace od ostala tri naselja.

TABLICA 20: BROJČANA OBILJEŽJA OPCINE MOTOVUN

	Broj stanovnika grada, odnosno općine		Površina grada, odnosno općine	Broj stanovnika po km ² grada, odnosno općine		Broj naselja	Broj naselja po km ²	Srednja velicina naselja	Broj stanovnika izvan g/o središta		Srednja velicina naselja bez g/o središta
	1991	2001.		km ²	1991				2001	1991	
OPCINA MOTOVUN	1098	983	33,58	33	29	4	0,119	274,5	508	453	126

Izvor: na temelju publikacija Državnog zavoda za statistiku, Zagreb

1.1.4.3.5. Funkcionalna klasifikacija naselja

Funkcionalna klasifikacija naselja napravljena je na temelju ocjene stupnja koncentracije tercijarnih funkcija u naselju, neovisno o veličini njegova utjecaja (Tablica 21). U tom smislu naselja možemo podijeliti u tri grupe: 1) središnja naselja s potpunim brojem središnjih funkcija; 2) naselja s nepotpunim brojem središnjih funkcija i 3) naselja bez središnjih funkcija.

SREDIŠNJE NASELJE S POTPUNIM BROJEM SREDIŠNJIH FUNKCIJA Iz tablice 21 vidljivo je da jedino naselje Motovun ima sve potrebne središnje funkcije. U Prostornom planu (bivše) Općine Pazin naselje Motovun svrstano je u hijerarhijskoj mreži naselja u kategoriju *lokalno središnje naselje i turistički centar općine*. Tim su planom bile predviđene tri grupe naselja: središte subregije (Pazin), lokalna središnja naselja (Cerovlje, Lupoglav, Motovun, Sv. Petar u Šumi i Tinjan) te pomoćna središnja naselja (Boljunska polje, Draguc, Karojba, Trviž i Gracišće). Zato naselje Motovun treba smatrati naseljem PRVOGA REDA.

NASELJA BEZ SREDIŠNJIH FUNKCIJA Naselja s nepotpunim brojem središnjih funkcija u Općini Motovun nema. Naselja Brkac, Kaldir i Sveti Bartol su naselja bez središnjih funkcija.

TABLICA 21: RASPORED GRAĐEVINA SREDIŠNJEG I DRUŠTVENOG ZNAČAJA U NASELJIMA OPĆINE MOTOVUN (stanje 2000. godine)

SADRZAJ / NASELJE	BRKAC	KALDIR	MOTOVUN	SVETI BARTOL
B	1	2	3	4
Područna osnovna škola			1	
Medunarodno sveučilište			1	
Ambulanta			1	
Vrtić			1	
Dom umirovljenika	1		1	
Kino			1	
Izdavačka djelatnost (izdavačko poduzeće)			1	
Hotel			1	
Sjedište općine			1	
Najniži organ lokalne uprave (mjesni ured)			1	
Zadnja pošta (osnovna)			1	
Mjesna telefonska centrala		1	1	
Područna telefonska centrala		1		
Banka			1	
Prodavaonica mješovitom robom - "samoposluga"			1	
Prodavaonica voca, povrća i vinarskih proizvoda (vocarna)			1	
Prodavaonica stocarskih proizvoda (mesnica)			1	
Prodavaonica tekstilnih proizvoda i konfekcije			1	
Prodavaonica suvenira			3	
Prodava. poljop. repromaterijalom i poljop. apoteka			1	
Usluge turističkog posredovanja			1	
Otkupna stanica poljop. proizvoda			1	
Mjesečni sajam			1	
Zupni ured	1	1	1	

Izvor: Službe Općine Motovun

1.1.4.4. Temeljna organizacija prostora i namjena površina

1.1.4.4.1. TEMELJNA POSTOJEĆA ORGANIZACIJA PROSTORA

Temeljni ustroj prostora Općine, i s time u svezi namjena površina, u potpunosti je svezi s prometnim smještajem prostora. Međutim, nije slučajno da prostorni ustroj Općine odgovara njejoj zemljopisnoj i mjestopisnoj raščlambi. Život u Općini izravno ili posredno je vezan na županijsku cestu Ž-5007 (Pazin-Karojba-Motovun-Buje) i na lokalne ceste kojima se od te županijske ceste dolazi do preostala tri naselja Općine.

Poljodjelski prostor Općine mozaik je poljodjelskih površina - oranica, livada i vinograda prošaranih rastocnim šumskim površinama niskih šuma hrasta medunca. U poljodjelskom krajoliku, podjednako po cijeloj površini Općine, razvila su se naselja i njihovi zaselci. U središnjem dijelu Općine nalazi se najveće naselje i općinsko središte, naselje Motovun.

1.1.4.4.2. TEMELJNA POSTOJEĆA NAMJENA POVRŠINA

PRETEŽITO ŠUMSKE I POLJODJELSKJE POVRŠINE

Najvećim dijelom prostor Općine pokriva MOZAIK ŠUMSKIH I POLJODJELSKIH POVRŠINA, prošaran s pojedinačnim stambenim i gospodarskim zgradama, što daje prepoznatljivu sliku krajolika istarskoga ravnjaka. Ovaj sklop površina obilježava velika usitnjenost površina - šumskih površina (većinom privatnih) i poljodjelskih površina (uglavnom oranica, livada, vinograda i vocnjaka).

Pod POLJODJELSKIM POVRŠINAMA (oranicama, pašnjacima, vinogradima, vocnjacima, šumama, livadama i maslinicima) nalazi se 3140,18 ha ukupne površine ili 62,56 % (Tablica 3; prema podacima Ureda za katastar - ispostava Pazin). Izuzmemo li šume i šumsko zemljište, kako privatno tako i državno, tada je pod poljodjelskim kulturama u užem smislu pokriveno 2059,43 ha ili 41,03 % općinske površine.

ŠUMSKE POVRŠINE (šume i šumsko zemljište) zapremaju površinu od 1080,74 ha ili 21,53 %. Od toga gospodarskih državnih šuma u ima 533,80 ha. Ostalih 546,94 ha su privatne šume. Podaci o šumama i planiranom gospodarenju u državnim šumama za Općinu vode se u Javnom poduzeću za gospodarenje šumama i šumskim zemljištem - Upravi šuma Buzet. U razred "gospodarske šume" svrstane su šume u kojima je iskorištavanje drvne mase sekundarno, kao što je to inace na kršu pa tako i u cijeloj Istarskoj županiji.

Kako je vidljivo na grafičkom prilogu ovoga Plana *Korištenje i namjena površina*, šumske površine su veoma usitnjene, što predstavlja veliku poteškoću u gospodarenju i planiranju zahvata. Podaci za privatne šume su nedostupni jer za njih nisu izradeni "programi gospodarenja". Prema namjeni privatne su šume prvenstveno za podmirivanje potreba vlasnika za drvom, najčešće ogrjevnim, a samo dijelom za druge svrhe.

PRETEŽITO STAMBENE POVRŠINE NASELJA

U ovu skupinu namjene prostora ulaze izgrađene površine četiri statistička naselja Općine: Motovun, Kaldir, Brkac i Sveti Bartol. Površina koju pokrivaju pretežito stambene površine (površine "dvorišta" i površine pod "zgradama") iznosi 24,33 ha ili 0,48 % površine Općine. Povećavajući ovu vrijednost za 40%, što je približna površina koju pokrivaju putovi i zemljišni pojasevi ovakvih ruralnih prostora, tada možemo pretpostaviti približnu površinu pretežito stambenih površina naselja Općine koja bi u tome slučaju iznosila oko 30,00 ha ili 1,90 % Općine. U sklopu ovih pretežito stambenih površina naselja nalaze se i pojedinačni manji gospodarski sadržaji, kao i trgovački, uslužni i turistički sadržaji.

POVRŠINE NAMJENJENE GOSPODARSKIM DJELATNOSTIMA

Danas se u Općini nalaze vrlo male i prostorno zanemarive gospodarske površine. Ono što je možda za navesti to je nekoliko manjih farmi koje su još uvijek u korištenju, ali je njihov doprinos gospodarskom razvoju Općine vrlo mali. U podgradu središnjeg naselja Motovuna, (Motovun – Kanal) nalazi se vinarija koja je trenutno danas u vrlo slaboj proizvodnoj funkciji. Najveća gospodarska djelatnost, ako se tako može nazvati, je turizam i to sa skoro 95% u središnjem naselju Općine.

POVRŠINE NAMIJENJENE DRUŠTVENIM I USLUŽNIM DJELATNOSTIMA

U naselju Motovun nalazi se veći broj društvenih i uslužnih sadržaja: područna osnovna škola, ambulanta, dječji vrtić, kino, hotel i restoran (2), sjedište općine, pošta, banka, župni ured, različite prodavaonice te usluge.

OSTALE POVRŠINE

Ostale površine, odnosno "ostala zemljišta", vodene površine, ceste i putovi, a računajući i prethodne vrijednosti za naselja, iznose oko 210 ha ili 4,17 % površine Općine. Izvan navedenih kategorija i izvan obuhvata izgrađenih površina naselja gotovo da nema drugih namjena.

1.1.4.5. Ocjena stanja prirodnih i krajobraznih vrijednosti

Teško se mogu razlučiti IZVORNE PRIRODNE sastavnice od KULTIVIRANIH PRIRODNIH sastavnica, koje uz graditeljske sadržaje i reljefnu raščlanjenost cine današnju sliku istarskoga poljodjelskoga krajolika. Usprkos znatnom iskorištavanju prirodnih resursa nekonzistentnom izgradnjom, prirodna komponenta u okviru kultiviranoga krajolika Općine još zadržava svoje svojstvenosti u obliku livada, šuma, vodotoka i lokvi, odnosno šumskih i livadnih zajednica, osobito u manje pristupačnim dijelovima Općine.

Uz još ponegdje sacuvane IZVORNE PRIRODNE KRAJOLIKE, prostorom Općine ipak velikim većinom prevladavaju KULTIVIRANE PRIRODNE POVRŠINE, dijelom već znatno oštećene. To osobito vrijedi za šumske površine. Poljodjelske površine daleko nadilaze površine pod šumama (Tablica 3). Velicina zemljišnoga posjeda onemogućava racionalnu organizaciju poljodjelske proizvodnje, a većina zemljišta nalazi se ipak na dobrom terenu koji dozvoljava primjenu veće mehanizacije. Sastav tla je također dobar. Kultivirane elemente cine poljodjelske kulture - žitarice, voćnjaci, povrtnjaci, vinogradi i livade. Osnovni sadržaj krajolika cine šume i poljodjelske površine. Svojstvenosti krajolika bitno doprinose mozaicnost njihovog rasporeda u prostoru pri čemu značajniju ulogu u slikovitosti i pitomosti pejzaža cine oranice i livade uz oaze većih i manjih šumskih cjelina. Oranice i livade su uz šume ne samo prostorne vrijednosti krajolika nego doprinose i biološkoj raznolikosti kraja. Prirodne vrijednosti se ocituju u ostatcima izvornih dolinskih i brežuljkastih livadnih zajednica, šumama i šumskim gajevima te razmjerno očuvanosti flore i faune. Na prostoru Općine razlikuju se tri krajobrazne cjeline: 1) ostatci izvornih prirodnih prostora i vrijednoga šumskog krajolika (pretežito sjeverni dio Općine); 2) kultivirani krajolici - kultivirani šumski i poljodjelski krajolici i 3) kulturni - izgrađeni dijelovi prostora Općine u sklopu kojih se još ponegdje tek naziru elementi tradicijskih ruralnih cjelina i nešto značajnije tradicijske ruralne arhitekture⁷. Nije moguće utvrditi oštre granice između ovih cjelina.

PRIRODNI KRAJOLICI

U Općini Motovun najznačajnija površina izvorne prirode i izvornoga krajolika je *Motovunska šuma* u sjevernome dijelu Općine. Procesi sekundarne urbanizacije i poljodjelske aktivnosti, uništili su većinu predjela "netaknute prirode". Šume na kršu danas imaju veliku vrijednost ne toliko za proizvodnju drvne mase koliko zbog opće povoljnoga djelovanja šume na zaštitu i konzerviranje tla, ujednačenju vodnog režima, ublažavanju klimatskih ekstrema, prinosu u poljodjelskoj proizvodnji, pitkost podzemnih voda i dr. Šume predstavljaju stabilno ekološko uporište u prostoru. Osim ekološkoga, šume imaju izraziti estetski značaj za uoblicenje prepoznatljivosti krajolika.

KULTIVIRANI KRAJOLIK

Skoro u cijelosti Općinu pokriva osobito vrijedan KULTIVIRANI KRAJOLIK. To je već spomenuti *mozaik* šumskih i poljodjelskih površina tipičnih za pejzaž istarskoga ravnjaka. Razmjerno očuvani i vrijedni s estetskoga gledišta i s gledišta biološke raznolikosti, kultivirani krajolici mogu se razlikovati kao:

- krajolici intenzivne poljodjelske djelatnosti u široj okolini naselja i
- krajolici ostaloga dijela Općine pokrivenog šumskim i poljodjelskim površinama.

Donedavno su poljodjelske površine bile vrednovane samo u svrhu proizvodnje hrane. Danas se osobito istice i estetski (vizualni), kulturni i ekološki značaj u oblikovanju krajolika i obogaćivanju biološke raznolikosti. Na području Općine prevladavaju manje površine oranica i vinograda, a parcele su razgranicene živicama i suhozidima, što kultiviranome krajoliku daje posebno obilježje.

⁷ Dijelove prostora gdje se tradicijske ruralne arhitektonsko-urbanističke tvorevine (pojedinačnih građevina i naseobinskih sklopova) prožimaju s kultiviranim poljodjelskim prostorom, možemo svesti pod pojam *kulturni krajolik*, ukoliko prevladavaju umjetne (antropogene) strukture.

KULTURNI KRAJOLIK

Spoj prirodnog i kultiviranog poljodjelskog krajolika i tvorevina kulturnoga graditeljskoga tradicijskog naslijeđa nazivamo KULTURNIM KRAJOLIKOM. U njemu je osobito izražen vrstan suživot graditeljske baštine i prirodnih osobitosti pripadajućeg okruženja. Kulturni krajolik sadrži povijesne, arheološke, umjetnicke, kulturne, znanstvene, tehničke, etnološke, prirodne i estetske vrijednosti prostora. Ovakav pejzaž najviše je zastupljen u područjima naselja. Prostor Općine većinom je tipican ruralni krajolik "tockasto" devastiran nekvalitetnom i neplanskom izgradnjom, srećom koncentriranom uzduž županijskih cesta i u okviru naselja. Takva je izgradnja većim dijelom obezvrjedila kako prirodni okoliš, tako i stare tradicijske ruralne naseobinske jezgre sagledive s prilaznih putova.

U Općini Motovun na temelju Zakona o zaštiti prirode (NN 30/1994.) ZAŠTICENA JE MOTOVUNSKA ŠUMA kao *poseban rezervat šumske vegetacije*. Zaštićena površina je velicine od 274,91 ha, od čega se u Općini Motovun nalazi vrlo mali dio, i to na utoku Butonige u Mirnu.

1.1.4.6. Ocjena stanja kulturno-povijesnog naslijeđa

1.1.4.6.1. STANJE KULTURNO-POVIJESNOGA NASLIJEĐA

Prema Popisu Uprave za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorskog odjela u Puli, na području općine Motovun do sada su sa statusom zaštite bila svega dva spomenika kulture: povijesna cjelina Motovuna i crkva sv. Stjepana.

Za potrebe izrade ovoga Plana obavljena je reambulacija postojećega popisa i njegova dopuna, osobito u dijelu povijesnih naselja, tradicijske arhitekture, industrijske i tehničke baštine, te područja krajolika. Ocijenjeno je i zabilježeno još kulturnih dobara, od kojih je nekoliko predloženo za žurni upis u Registar nepokretnih kulturnih dobara, a za ostala dobra predlaže se zaštita putem odredbi ovoga Plana. Popisivanje (inventarizacija) prostora provedena je prema suvremenoj konzervatorskoj metodologiji i mjerilima vrednovanja, koji se temelje na sveobuhvatnom (integralnom) pristupu vrednovanja kulturne i prirodne baštine. Temeljna pretpostavka ambijentalne zaštite je činjenica da je arhitektonski spomenik bilo koje vrste i značenja nedjeljivo povezan s prostorom u kojemu se nalazi. Kulturna baština općine Motovun doprinos je ukupnoj baštini Istre, kao krajobrazne regije kojoj pripada.

1.1.4.6.2. PROCESI U KULTURNO-POVIJESNIM AMBIJENTIMA

Većina naselja na području Općine pripada seoskim naseljima. Izuzetak je naselje Motovun, koje zbog svojih upravnih i ostalih funkcija predstavlja središte Općine. Na razini naseobinskih cjelina kao prvi NEGATIVAN PROCES u sadašnjem razvoju naselja uoceno je:

- djelomice neplansko širenje,
- oblikovno nekvalitetna izgradnja i deformiranje tradicijskih oblika naselja u odnosu na gabarite povijesnih zaselaka i
- neprekinuta izgradnja uzduž županijskih i lokalnih cesta.

Nepovoljna je i pojava "TOCKASTOG" RASIPANJA GRAĐEVNIH STRUKTURA U AGRARNOM PROSTORU izvan užih okvira naselja, gdje se zbog izgradnje novih kuća na donedavno poljodjelskom zemljištu mijenja obilježje prostorne slike nastanjenoga dijela Općine. Zbog takvih "rasipanja" struktura nestaju povijesne konture i gabariti, gubi se preglednost i pojedinačni identitet nekadašnjih zaselaka.

Sljedeći degradacijski proces vezan je uz recentnu funkcionalnu transformaciju gdje je doskorašnji čisto ruralni prostor zahvaćen jakim SEKUNDARNOM URBANIZACIJOM, koja donosi drugaciji način života i "preslikanu" gradsku arhitekturu neprimjerenu tradicijskim obilježjima izgradnje u Općini. Posvuda bi bilo preporučljivo OGRANICAVANJE VELICINA NOVOGRADNJI. One se nikako ne bi trebale izgrađivati preko dva kata s prizemljem (i takvu visinu trebalo bi dozvoliti vrlo rijetko). Na taj način održala bi se dojmpljiva i prepoznatljiva slika naselja, uravnoteženog s obradivim poljima.

1.1.4.7. Ocjena ekološkoga stanja

Radi svoje velicine i radi činjenice da je Općina naseljena sa samo 33 st/km² čini općinski prostor razmjerno MALO EKOLOŠKI UGROŽENIM. Od moguće pretjerane izgradnje i pratećih onečišćenja mogao bi biti ugrožen prostor uokolo županijskih i lokalnih cesta. Usprkos današnjega razmjerno dobrog ekološkoga stanja bit će potrebno neprekidno i sustavno štiti cjelokupni prostor Općine mjerama za sprječavanje nepovoljnog utjecaja na okoliš. Istovremeno je potrebno provoditi i mjere za poboljšanje i unapređivanje prirodnoga, kultiviranoga i kulturnoga krajolika.

1.1.4.8 Obilježja postojećega prometnoga sustava

KARTOGRAM 1-5: POSTOJEĆI RAZVRSTAJ PROMETNICA

CESTOVNE VEZE

Sustav prometnica na regionalnoj razini zastupljen je jednom državnom, jednom županijskom i sa četiri lokalne ceste:

- Državna cesta D-44 (Ponte Portone - Buzet - Lupoglav);
- Županijska cesta Ž-5007 (Buje/D21/ - Šterna - Oprtalj - Karojba - Škropeti - D48);
- Lokalne ceste: L-50056 (Ž-5007 - Morari - Sv. Bartol - Zamask - Kašcerga /Ž-5044/), L-50057 (Ž-5007 - Motovun), L-50058 (Brkac - Ž-5007) i L-50059 (Ž-5007 - Kaldir - Lazi).

Navedene ceste važne su za povezivanje prostora Općine sa širim okruženjem. Sve ostale ceste spadaju u nerazvrstane općinske ceste. Većina tih cesta je asfaltirana. Prikaz prometa na teritoriju Općine je na grafickom listu 2. *Infrastrukturni sustavi i mreže - 2.A. "Promet"*.

AUTOBUSNI PRIJEVOZ

U lokalnom i međumjesnom autobusnom prijevozu veliki dio putovanja ima obilježja radnih i školskih putovanja te su sukladno toj svrsi usmjerene linije i prilagođeni polasci na njima. Učestalost linija je zadovoljavajuća samo u vrijeme vršnog opterećenja (jutarnja i popodnevna "špica").

1.1.4.9. Obilježja postojeće komunalne infrastrukture

1.1.4.9.1. POŠTA I TELEKOMUNIKACIJE

U Općini postoji jedan poštanski ured. S obzirom na postojeću mrežu poštanskih ureda, smatra se da jedan poštanski ured u Općini, smješten u naselju Motovun zadovoljava potrebe stanovnika i posjetitelja. Na području Općine smješteno je desetak javnih telefonskih govornica.

Na području Općine postoji telekomunikacijska infrastruktura u svom osnovnom vidu, koji u znatnoj mjeri zadovoljava i buduće potrebe, a sastoji se od tri mjesne centrale (dvije u Motovunu, od kojih se jedna ukida te jedna u Kaldiru), jedne područne centrale (u Kaldiru, zaseok Prodani), prijenosnoga puta (telekomunikacijska mreža) i krajnjih korisnika u smislu telefonskih priključaka. Trenutno je područje Općine pokriveno sa oko 530 telefonskih priključaka (GTP-a), što u odnosu na broj stanovnika Općine (1098) daje prosjek od oko 2,07 GTP-a na 100 stanovnika. Telekomunikacijska mreža pokriva sva naselja Općine. Razvedena je dijelom podzemnim, a dijelom nadzemnim TK kablovima: iz osnovnih pružnih pravaca mreža se dalje grana podzemno, a na kraju zračnom mrežom do krajnjih korisnika.

U naselju Motovun nalaze se bazne stanice za javne telekomunikacije u pokretnoj mreži (NMT i GSM). Općinom prolazi radijski koridor.

Prikaz pošte i javnih komunikacija je na grafickom listu 2. *Infrastrukturni sustavi i mreže - 2.B. "Pošta i telekomunikacije"*.

1.1.4.9.2. ENERGETSKI SUSTAV

Energetski sustav na području Općine Motovun za sada čini samo elektroopkrbni sustav. Postojeći elektroopkrbni sustav sastoji se od: transformatorskih i rasklopnih postrojenja, elektroprijenosnih uređaja i proizvodnih uređaja. Područje Općine u potpunosti je pokriveno elektroenergetskim razvodom.

Na području Općine danas se nalazi 17 trafostanica 20/10/0,4 kV (4 u naselju Motovun i Kaldir, 3 u Svetom Bartolu i 5 u Brkacu). Na području Grada Pazina, neposredno uz jugoistočnu granicu Općine, nalazi se 35 kV trafostanica. Trafostanice su spojene 20 kV podzemnim kablom ili zračnim dalekovodima. Središtem Općine, u smjeru sjever-jug (prateći približno prometnicu od Livada prema Karojbi prolazi 35 kV dalekovod.

Prikaz elektroopkrbne mreže je na grafickom listu 2. *Infrastrukturni sustavi i mreže - 2.C. Energetski sustav*.

Područje Općine Motovun nema danas izgrađenu plinoopkrbnu mrežu niti bilo kakav dio plinoopkrbnog sustava na području Županije.

1.1.4.9.3. VODOOPSKRBA, ODVODNJA I VODNO GOSPODARSTVO

VODOOPSKRBA

U Opcini je do svih naselja izgrađena vodovodna mreža. Uz sjeverni rub područja Opcine, uz korito rijeke Mirne, prolaze magistralni cjevovodi koji su od županijskoga značenja. Opcina se snabdjeva iz izvora sv. Ivan koji se nalazi na području Grada Buzeta. Glavni vodoopskrbni cjevovod prolazi područjem Opcine u smjeru sjever-jug, na koji se onda spajaju lokalni vodovodi prema pojedinim naseljima Opcine. Na području Opcine nalaze se dvije vodospreme: kod Motovuna i uz južnu granicu Opcine, prema Opcini Karojba. Na području Opcine ukupno je izgrađeno 7 prekidnih komora, a južno od Opcine, na području Opcine Karojba nalazi se jedna crpna stanica.

Prikaz vodoopskrbe je na grafičkom listu 2. *Infrastrukturni sustavi i mreže - 2.D.1. Korištenje voda.*

ODVODNJA OTPADNIH VODA

U Opcini nema kanalizacijske mreže niti sustava odvodnje oborinskih voda. Postoji jedan odvodni kanal u mjestu Motovun, ali on je tek zacetak potrebnog i planiranog sustava odvodnje. Cjelokupna sanitarna odvodnja odvija se prema lokalnim sabirnim jamama, a oborinska odvodnja se duž nekoliko poteza oborinske kanalizacije odvodi u okolni prostor pojedinog naselja.

Prikaz odvodnje otpadnih voda je na grafičkom listu 2. *Infrastrukturni sustavi i mreže - 2.D.2. Odvodnja otpadnih voda.*

VODNO GOSPODARSTVO

Opcinom Motovun teče rijeka Mirna i nekoliko manjih vodotoka. Površina cijele Opcine je vodonosno područje. Vrlo mali dio Opcine (na jugoistocnom dijelu Opcine) obuhvaćen je 3. zonom zaštite vodozaštitnoga područja "Gradole".

Prikaz vodnoga gospodarstva je na grafičkom listu 3. *Uvjeti korištenja i zaštite prostora - 3.B. Područja posebnih ograničenja u korištenju.*

1.1.4.9.4. POSTUPANJE S OTPADOM

Na području Opcine Motovun ne postoji odlagalište otpada, već se cjelokupni kućni otpad odvozi na odlagalište na području Grada Pazina – *deponija Jelincici*. Nažalost, moguća su divlja odlagališta kao na primjer vrtace. Veci izvor biološkog otpada je postojeća farma teladi u Murarima, sjeverno od Motovuna.

1.1.4.10. Mogućnosti i ograničenja prostornog razvoja i uređenja

Iako je područje Opcine oskudno izvorima sirovinskih resursa, bogatstvo prirodnih uvjeta (klima, reljef, vegetacija, vrijedni krajolici) te nasliedene materijalne i druge kulturne vrijednosti Opcini daju mogućnosti za razvoj nekih djelatnosti, ponajprije poljodjelskih, turističkih i uslužnih. Postoje i značajna ograničenja o kojima valja skrbiti: ceste i infrastrukturni sustavi, poljodjelske površine, šume, zaštićeni predjeli i građevine kulturno-povijesnoga značaja.

1.1.4.10.1. MOGUĆNOSTI I OGRANIČENJA U ODNOSU NA GOSPODARSKI RAZVOJ

Budući da se Opcina Motovun nalazi blizu gradova Pazina i Buzeta, da je prometno razmjerno dobro povezana s većim gradovima u Istri i s morskom obalom, te da posjeduje povoljne prirodne uvjete - pružaju se određene razvojne prednosti i mogućnosti. Gospodarski razvoj prvenstveno bi mogao biti orijentiran na:

- Razvoj turizma (kulturnog, izletničkog, seoskog, seljackog),
- Razvoj poljodjelstva (vinogradarstvo, vodarstvo, ...),
- Razvoj uslužnih djelatnosti (malo poduzetništvo i obiteljska gospodarstva u obrtničkim zanimanjima).

Jedna od prednosti jest moguće usaglašavanje zahtjeva za gospodarskim i ekološkim održivim razvojem u poljodjelstvu kao značajnoj gospodarskoj djelatnosti i njenim komplementarnim djelatnostima s mogućnošću razvoja kulturnog, seoskog i seljackog turizma. Blizina mora i jakih turističkih središta pružaju velike mogućnosti za tržište poljodjelskih proizvoda, kao i za izletnički turizam.

Od ograničavajućih činitelja, koji u većoj ili manjoj mjeri koče ili usporavaju željeni gospodarski razvoj, vrijedno je istaknuti usitnjenost posjeda što otežava razvoj poljodjelstva i nedovoljno školovanih stanovnika Opcine. Imajući u vidu postojeću razvijenost gospodarstva i svojstvenost prirodnih potencijala za razvoj, može se ustvrditi da postoje velike mogućnosti gospodarskoga razvoja.

1.1.4.10.2. MOGUĆNOSTI I OGRANICENJA U ODNOSU NA DEMOGRAFSKI RAZVOJ

Broj stanovništva Općine Motovun u neprestanom je padu od 1948. godine, od kada je broj stanovnika smanjen za više od polovicu (58%). Smanjenje broja pučanstva nešto je manji u naselju Motovun (42,83%), ali je jako veliko u ostalome dijelu Općine (67,87%). Broj dnevnih migranata u Općini razmjerno je velik (54,5%) aktivnoga stanovništva. U Općini je još uvijek razmjerno mnogo domaćinstava s mješovitim izvorom prihoda, što znači da je još uvijek vezano za zemlju i dodatne prihode sa zemlje.

Da bi se smanjio daljnji pad stanovništva nužno je osigurati sve preduvjete za život i rad u Općini, te osobito u selima i zaseocima. To će se postići daljnjim povećanjem razine komunalne opremljenosti, dobrom cestovnom povezanošću i stvaranjem uvjeta za zaposlenje u Općini ili neposrednoj blizini, kao i za privređivanje na vlastitim gospodarstvima. U želji da se promjeni zastupljenost stanovništva u pojedinim djelatnostima, te da se podigne razina usluga uslužne djelatnosti u samoj Općini, nužno je **POBOLJŠATI ŠKOLSKU SPREMU STANOVNIŠTVA**. Potrebno je poticati rast broja stanovnika i povećanje razine školske spreme. Samo vitalna, radno sposobna i izobražena populacija može potaknuti ozbiljan gospodarski i općedruštveni razvoj.

1.1.4.10.3. MOGUĆNOSTI I OGRANICENJA U ODNOSU NA PRIRODNE, KRAJOBRAZNE I KULTURNO-POVIJESNE VRIJEDNOSTI

Iako Općina Motovun ne posjeduje rijetke i od državnoga znacaja **PRIRODNE IZVORE**, one s kojima raspolaže su dragocjeni, treba ih cijeniti i svrhovito s njima gospodariti. Daleko više nego do sada valja, po nacelima održivoga razvitka, koristiti u gospodarske svrhe **ŠUME** i **POLJODJELSKO ZEMLJIŠTE**. Šumama je moguće gospodariti, a moguće ih je koristiti i u druge još uvijek ne iskorištene svrhe, primjerice: u svrhu rekreacije, planinarenja, turizma (izletnički, seoski, seljacki, lovni turizam) i dr.

Prirodni, kultivirani i kulturni krajolik daje Općini prepoznatljivost i osobitu vrijednost koju je nužno poštivati i unaprjeđivati, a moguće ju je iskoristiti u turističke svrhe i u svrhu povećanja kakvoće života. Stoga u prostornom razvoju Općine treba uzeti u obzir ove vrijednosti i ugraditi ih u Plan.

Predjeli zaštite kulturne, prirodne i krajobrazne baštine ograničenja su uglavnom za novu izgradnju (koja se ne isključuje u cijelosti, ali je podvrgnuta pojačanoj kontroli prostornih intervencija); ali su istovremeno i prednost u smislu prepoznatljivosti i raznolikih mogućnosti turističkog i kulturnog korištenja.

1.	POLAZIŠTA	1
1.1	POLOŽAJ, ZNAČAJ I POSEBNOSTI PODRUČJA OPCINE U ODNOSU NA PROSTOR I SUSTAV ŽUPANIJE I DRŽAVE.....	1
1.1.1	OSNOVNI PODATCI O STANJU U PROSTORU	1
1.1.1.1	Smještaj, velicina i geoprometni položaj.....	3
1.1.1.2	Prirodna obilježja	4
1.1.2.	PROSTORNO-RAZVOJNE I RESURSNE ZNACAJKE.....	7
1.1.3.	PLANSKI POKAZATELJI I OBVEZE IZ DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA ŠIREG PODRUČJA I OCJENA POSTOJEĆIH PROSTORNIH PLANOVA.....	9
1.1.3.1.	Pokrivenost područja Opcine prostornim planovima.....	9
1.1.3.2.	Konceptualna obilježja prostornog razvoja Opcine u važećim dokumentima prostornog uređenja.....	9
1.1.3.3.	Ocjena prostorno-planske dokumentacije i razina njezine ostvarenosti	11
1.1.4.	OCJENA STANJA, MOGUĆNOSTI I OGRANICENJA RAZVOJA U ODNOSU NA DEMOGRAFSKE, GOSPODARSKE I PROSTORNE POKAZATELJE	12
1.1.4.1.	Ocjena demografskoga stanja.....	12
1.1.4.2.	Ocjena gospodarskoga stanja.....	18
1.1.4.3.	Obilježja i sustav naselja.....	19
1.1.4.4.	Temeljna organizacija prostora i namjena površina	23
1.1.4.5.	Ocjena stanja prirodnih i krajobraznih vrijednosti	24
1.1.4.6.	Ocjena stanja kulturno-povijesnog naslijeđa	26
1.1.4.7.	Ocjena ekološkoga stanja	26
1.1.4.8	Obilježja postojećega prometnoga sustava	27
1.1.4.9.	Obilježja postojeće komunalne infrastrukture.....	27
1.1.4.10.	Mogućnosti i ograničenja prostornog razvoja i uređenja.....	28